

СТЕНОГРАМА

слухань на тему: "Стан реалізації державних програм з енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв та виконання програм і проектів з енергозбереження та енергомодернізації багатоквартирних будинків. Подальші кроки у реформі"

13 жовтня 2020 року

Веде засідання перший заступник голови Комітету з питань енергетики та житлово-комунальних послуг КУЧЕРЕНКО О.Ю.

КЛОЧКО А. А. Доброго дня, шановні колеги. Доброго дня, всім учасникам нашого наших суспільних слухань. Я, Клочко Андрій, голова комітету, від імені Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування, дозвольте привітати вас та запросити до участі у комітетських слуханнях на тему: "Стан реалізації державних програм з енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв та виконання програм і проектів з енергозбереження та енергомодернізації багатоквартирних будинків. Подальші кроки у реформі", - які ми проводимо разом з Комітетом з питань енергетики та житлово-комунальних послуг.

До предмету відання нашого комітету належить, зокрема, питання законодавчого регулювання, містобудування та енергоефективності у будівельній галузі. Вирішення проблеми енергозбереження багато в чому визначає вихід України з економічної кризи. Будівництво є затратною в енергетичному відношенні галуззю національної економіки.

Пріоритетом розвинутої держави є енергетична безпека. Тому вимоги до енергетичних характеристик будівель є обов'язковою складовою системи загальної безпеки будівельних об'єктів країни.

Щодо напрямків енергозбереження будівництва та в житловому комунальному секторі, то стратегічним завданням є використання

енергоефективних матеріалів, сучасних інженерних мереж та систем, обладнання приладів обліку та регулювання енергоносіїв на стадії будівництва нових об'єктів, так і модернізація та утеплення наявного житлового фонду.

Водночас необхідним є врегулювання законодавчої бази будівництва, використання альтернативних відновлювальних джерел енергії, адже все це в сукупності забезпечить ефективний механізм скорочення енергоспоживання та дозволить економити значні обсяги дефіцитної енергії. Підвищення енергоефективності будівельного комплексу забезпечить вирішення цілої низки актуальних проблем сьогодення, а саме: зменшить вартість утримання житла завдяки більш раціональному та ефективному використанню енергетичних ресурсів, знизиться енергетична залежність країни за рахунок скорочення імпорту дефіцитних паливно-енергетичних ресурсів; покращиться стан навколишнього середовища; активізуються процеси використання альтернативних джерел енергії, і, як наслідок, зменшиться потреба у невідновлюваних природних ресурсах.

Колеги, всі слушні зауваження та пропозиції, які будуть висловлені під час заходу, будуть розглянуті як на засіданнях профільних комітетів, так і на засіданнях комітетів, для можливого врахування при схваленні рекомендацій. Просимо бути активними і висловлювати ініціативи та ідеї щодо покращення тексту проекту рекомендацій. Рішення комітетів з цього питання та текст рекомендацій будуть розміщені на веб-сайтах обох комітетів.

Прошу взяти до уваги регламент слухань, які передбачають для виступів - до 5 хвилин, виступи в обговоренні - до 3 хвилин, відповіді на питання - до 2 хвилин. Звертаю вашу увагу, що ведеться трансляція комітетських слухань на офіційному YouTube каналі Комітету Верховної Ради з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування.

Бажаю усім плідної роботи, і надаю слово для модерації заходу народному депутату України, першому... Я не знаю чи є вже Андрій Герус з

нами. Якщо є, пане Андрію? Якщо пан Андрій ще до нас не приєднався, то тоді передаю першому заступнику голови Комітету з питань енергетики та житлово-комунальних послуг Кучеренку Олексію Юрійовичу. Олексій Юрійович, прошу вас далі модерувати.

Я вдячний всім. Гарної роботи, продуктивної і плідної!

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Дякую вам, пане Андрію, пане голово. Я вдячний особисто і вам, і голові нашого комітету пану Андрію Герусу (він трошки пізніше приєднається до нас) за те, що ви цю ініціативу підтримали.

Дійсно, нам треба обговорити сьогодні фахово і професійно, що у нас відбувається в цій сфері, наскільки ефективно сьогодні працюють гроші, як державні, так і інвестиційні; чому ми до сих пір по суті не можемо перейти від пілотних проєктів, цікавих, красивих пілотних проєктів, до повномасштабної програми, повномасштабного процесу модернізації, енергомодернізації нашого житлового фонду, і не тільки його.

Я зараз декілька слів хочу сказати, як би я пропонував побудувати нам сьогоднішню роботу, і, дійсно, в рамках регламенту, бо в нас дуже хороший представницький такий склад сьогодні учасників, думаю, буде багато корисних пропозицій. Враховуючи те, що ми з вами знаходимося в ході бюджетного процесу нам треба буде, дійсно, прийняти і практичні рішення, і обговорити взагалі, чи в правильному напрямку ми рухаємося.

А тепер декілька інформацій. От перша інформація, буквально остання новина. Вчора Голова Єврокомісії пані Урсула фон дер Ляєн під час свого виступу на засіданні Комітету Регіонів в рамках європейського тижня регіонів та міст, вона просто оголосила нову хвилю, нову програму модернізації і оновлення будівель. Ми хочемо зробити, як суспільні будівлі, так і приватні будинки, більш енергоефективними та комфортними по всій Європі. Бо, за її словами, на суспільні і приватні будинки доводиться 40 відсотків енергоспоживання в Євросоюзі. І пані фон дер Ляєн каже, що процес ремонту і модернізації будинків давно вже розпочався, але при

нинішніх темпах знадобиться більше віку, тобто більше 100 років, щоби звести викиди з будівель до нуля.

Хвиля оновлення буде сконцентрована в першу чергу на школах, лікарнях, соціальному житлі, підкреслюю, соціальному житлі, яке є в Європі, яке, на жаль, у нас в початковому такому стані, незважаючи на те, що закону вже 15 років. І вона підкреслює: за яке зазвичай несуть відповідальність місцеві органи влади. Поставлене доручення і завдання перед місцевими органами влади про те, що їм потрібно провести цю хвилю оновлення в усіх містах і регіонах Європи. Ну, така цікава інформація.

А тепер друге. Давайте спробуємо спроектувати ці європейські тенденції і їх новації (а ми знаємо, що ми достатньо активно співпрацюємо з інституціями Європи) з тим, що відбувається у нас.

У нас на сьогодні, от я хотів би запропонувати всім колегам обговорити як технічні, я розумію, що технічні і технологічні аспекти енергомодернізації будівель, причому коли ми говоримо про будівлі, тут треба говорити, безумовно, і про суспільні будівлі, і про житловий фонд, і про новий - той, який будується, і про старий. І головне постає питання: а хто ж там головний контрагент в цьому застарілому житловому фонді і як дійсно реалізувати потужний процес енергомодернізації, об'єднавши його з капітальним ремонтом? Бо, на превеликий жаль, констатуємо, що сьогодні два процеси мають поєднатися в одному.

Десь половина, якщо не більше, нашого житлового фонду застаріла. Зрозуміло, що там підійшла черга капітального ремонту, і нам треба об'єднати в ході цього ремонту і всі комплексні заходи з енергомодернізації.

І от в цій ситуації пропоную нам з вами розібратися сьогодні, наскільки ефективно використовуються останнім часом гроші, які через різні бюджетні програми витрачаються в цьому напрямку. Нам з вами треба, і я пропоную розібратися, що далі робити з програмою "Теплих кредитів". Бо на сьогодні вона є, немовби бажання уряду її продовжувати під егідою Міністерства енергетики, підкреслюю - Міністерства енергетики, але тут же постає

головне питання: хто основні контрагенти цієї програми? Це перше. І друге: які гроші на неї виділяти, на яких засадах, на яких принципах? І дуже важливий момент: а хто контролює ефективність використання цих грошей і наскільки вона прив'язана до кінцевого результату, тобто підвищення енергоефективності ось цих житлових будівель?

Ви знаєте останні ініціативи уряду, що програма "Теплі кредити" має бути сконцентрована виключно над індивідуальними будинками, забудовами, і з неї практично виключаються будинки з ОСББ і ЖБК, тобто, по суті, заборонено. І от тоді постає головне питання, як на мене, яке я хотів би вам запропонувати обговорити. Тобто у нас, виявляється так, будинки з ОСББ мають можливість бути реципієнтами отримання бюджетних коштів, як до останнього моменту через програму "Теплі кредити", так і через Фонд енергоефективності, а постає питання: а в будинках, в яких немає ОСББ і в яких зазвичай проживають найменш забезпечені, найбільш бідні наші люди-українці, а як ми з ними, що у них в будинках буде відбуватися? І я, на превеликий жаль, констатую, що поки що і відповіді на це питання навіть чіткої немає. Мені здається, що останні десять років доктрина, що якимось воно саме там відбудеться. Точно вам гарантую, що саме воно там не відбудеться.

Тому моя особиста точка зору, що це має бути державна житлова програма, прийнята бажано на рівні закону, з чіткими обсягами і інвестицій, і витрат бюджетних, яка б дійсно організувала би цей процес. Не хочу нав'язувати свою точку зору, пропоную, закликаю всіх до дискусії.

І останнє. Я так розумію, у нас сьогодні приймають участь: я бачу і представників КМДА, бачу шановну пані міністр - пані Буславець, бачу Фонд енергоефективності. Дуже і дуже цікаво, наскільки сьогодні Фонд енергоефективності дійсно спроможний забезпечити достатньо просту процедуру кредитування цієї комплексної енергомодернізації багатоквартирних будинків, заради якого, власне кажучи, він і створювався, і наповнюється грошима, як з державного бюджету, так і боку європейських банківських інституцій. Бо останнім часом ми знаємо, що гроші є, але їх щось

не дуже вибирають, і які тут причини, це так само дуже і дуже цікаво.

Я, з вашого дозволу, обмалював такі принципи, проблемні питання. Якщо у вас є бачення, що є і інші питання, які треба обговорити, будь ласка, будемо максимально демократично і професійно це робити.

А зараз я хотів би надати слово... Якщо пан Герус ще не готовий до нас приєднатися, ми пану Андрію завжди надамо слово. А зараз я хотів би надати слово пані Ользі Анатоліївні Буславець, т.в.о міністра енергетики. "Формування та реалізація державної політики у сфері енергоефективності. Стан та перспективи".

Ольга Анатоліївна, будь ласка.

БУСЛАВЕЦЬ О.А. Доброго дня, Олексій Юрійович! Доброго дня, шановні народні депутати, всі учасники наших сьогоднішніх комітетських слухань з питань енергоефективності! Я, з вашого дозволу, дуже стисло в слайдах окреслюю ті перспективи і той стан енергоефективності в рамках компетенції міністерства, які ми на сьогодні реалізуємо.

Слідуючий слайд, будь ласка. На цьому слайді ви бачите основні наші міжнародні зобов'язання, відповідно до яких ми і діємо у тому числі в рамках по енергоефективності. Це Угода про асоціацію з ЄС, Договір про заснування енергетичного співтовариства, Паризька угода, новий Європейський зелений курс, тобто це ті орієнтири, на які ми опираємося в своїй роботі.

На слідуючому слайді ви можете побачити, яким чином у нас розподіляється відповідальність за перебування і реалізацію політики у сфері енергоефективності.

Отже, сьогодні здійснюють політику в цьому напрямку декілька органів. Формування політики у сфері будівель здійснює Мінрегіон; формування політики у всіх інших сферах (енергетика, транспорт, промисловість тощо) – Мінернерго; реалізація політики, як в житловій, так і в інших сферах, здійснюється одним органом – Держенергоефективності. В

кожного з зазначених центрів політики є свої практичні інструменти стимулювання. Мінрегіон, як головний розпорядник бюджетних коштів, здійснює наповнення Фонду енергоефективності. В рамках вертикалі Міненерго і Держенергоефективності здійснюється адміністрування програми "теплих кредитів", а також планується запуск ще одного глобального інструменту – фонду декарбонізації. Надалі я більш детально зупинюся на цих ініціативах.

На слідуєчому слайді ви бачите, який у нас на сьогодні рівень енергоємності ВВП. За даними міжнародних організацій, рівень енергоємності ВВП в Україні в 18-му році перевищував рівень енергоємності ВВП Польщі у 2,5 рази, Німеччини – в 3,3 рази і середнє значення країн світу – в 2 рази. І, враховуючи високу енергоємність економіки України та значний потенціал для її зменшення, важливим, звичайно ж, є розширення пріоритетів політики енергоефективності, яка повинна включати не тільки житлову сферу, але й інші сфери економіки: промисловість, транспорт, бюджетна сфера і енергетичний сектор.

Що стосується роботи над імплементацією законодавства ЄС - а ми далі продовжуємо імплементувати відповідно до своїх зобов'язань директиви Європейського Союзу, - і хочу сказати, що за більш ніж п'ятирічне обговорення нарешті фіналізовано проект Закону України про енергетичну ефективність, яку визначено одним з головних пріоритетів на 21-й рік.

Проект узгоджений з Секретаріатом Енергетичного Співтовариства та враховані результати широкого експертного обговорення. І нарешті буде створено законодавчий фундамент для системної державної політики в сфері енергоефективності у всіх сферах.

Паралельно із цим нами напрацьовано Національний план дій з енергоефективності на період до 30-го року, і це новий європейський підхід до стратегічного планування в цій галузі. Обидва проекти направлені до інших міністерств для розгляду і погодження відповідно до регламентних процедур. І ми будемо, як тільки ці процедури ми пройдемо, будемо

виносити це на рішення уряду.

Також досягнуто суттєвого прогресу в частині виконання вимог Європейського Союзу щодо запровадження енергетичних маркувань енергоспоживчих продуктів і прийняття технічних регламентів з екодизайну, якими встановлюються вимоги до енергетичних характеристик таких продуктів.

На сьогодні прийнято вже 23 технічних регламенти з екодизайну та 11 з енергетичного маркування. На різних стадіях погодження перебувають ще 5 технічних регламентів з енергетичного маркування.

Також особливу увагу в законодавстві ЄС приділяється інструменту енергоменеджменту, який є обов'язковим заходом для підвищення енергоефективності бюджетної сфери. Станом на сьогодні понад 220 місцевих органів влади впровадили енергоменеджмент або енергомоніторинг у бюджетних установах.

На слідуючому слайді я дуже стисло скажу про "Теплі кредити". Олексій Юрійович у своїй промові дійсно зазначив основні напрямки. Ми в цьому році закінчуємо реалізацію цільової державної програми, в якій фінансувались "теплі кредити" як для потреб індивідуальних забудівель так і частково для ОСББ. І я хочу сказати, що всього за шестирічний період роботи механізму стимулювання населення та ОСББ до впровадження енергоефективних заходів близько 860 тисяч родин стали учасниками "теплих кредитів". Інвестували в енергоефективні заходи майже 9 мільярдів гривень. При цьому отримано відшкодування від державного бюджету трішки більше ніж 3 мільярди гривень.

На виконання доручення Прем'єр-міністра України схвалено рішення щодо продовження в 21-му році надання державної підтримки громадянам України в рамках програми "Теплих кредитів". Тобто ми продовжуємо цю програму на слідуючий рік. Але ж прийнято рішення, що ми вилучимо підтримку для ОСББ, враховуючи, що у нас є Фонд енергоефективності, за який відповідає Мінрегіон, і саме він повинен спрямувати свою діяльність

для можливості ОСББ отримувати таку підтримку на енергоефективні заходи. І саме для індивідуальних забудівель, для приватних домогосподарств, на слідуючий рік ми передбачаємо 150 мільйонів гривень. Ця ініціатива була розглянута в нашому профільному комітеті. І дякую народним депутатам комітету, які підтримали цю ініціативу. І ми очікуємо, що вона буде врахована при доопрацюванні і прийнятті Закону про Державний бюджет на 2021 рік.

Ще хочу сказати, що наразі міністерство працює над концепцією нової цільової п'ятирічної програми, і передбачається, що нова програма буде стосуватись підтримки енергоефективності в галузях, яким не приділяється належної уваги. Це не тільки інфраструктура транспортна, про яку я згадувала, а це ще і інфраструктура зарядних станцій для електрокарів, що в свою чергу поліпшить ситуацію з розвитком електротранспорту і зробить наше повітря чистішим.

Проект концепції програми на 2022-2026 роки планується подати на розгляд уряду до кінця поточного року і на початку наступного розробити і ухвалити нову 5-річну програму підтримки енергоефективності.

На слідуючому слайді (будь ласка, покажіть) - це ініціатива щодо ринку енергосервісу. Станом на сьогодні місцеві та центральні органи влади, центральними органами влади укладено більше 540 ЕСКО-договорів на загальну суму більше 1,2 мільярда гривень. Напрацьовано низку законодавчих ініціатив, що дозволять продовжувати укладати ЕСКО-договори. Через введення в дію нової редакції Закону України "Про публічні закупівлі", на жаль, виникли правові колізії. Проект відповідного законопроекту найближчим часом буде розглянуто на засіданні уряду та внесено до парламенту, щоб саме розблокувати цей процес і цей механізм працював.

Також підготовлено окремий законопроект, яким передбачено розширення роботи інструменту енергосервісу для модернізації об'єктів в сфері теплопостачання, водопостачання, електричних і газових мереж.

Зокрема, проектом пропонується внесення змін до профільних секторальних законів з метою захисту приватних ЕСКО-інвестицій шляхом запровадження рахунків із спеціальним режимом використання для розрахунків за енергосервісними договорами. Це робилось по аналогії зі спецрахунками для розрахунків по інвест-програмам та коштам міжнародних фінансових організацій. Наразі зазначений законопроект узгоджується також відповідно до регламентних вимог, до подання до уряду центральними органами виконавчої влади.

Слідчий слайд показує ще про одну ініціативу – це фонд декарбонізації. І варто згадати при цьому, що розроблення законопроекту щодо забезпечення гарантованого джерела фінансування енергомодернізації та скорочення викидів парникових газів є одним із таких важливих питань, яке потребує вирішення.

Зазначеним проектом закону передбачається створення державного фонду декарбонізації. Фонд наповнюватиметься коштами екологічного податку, що справляється за викиди в атмосферне повітря двоокису вуглецю та які спрямовуватимуться на співфінансування енергоефективних проєктів, заходів, які мають наслідком скорочення викидів парникових газів.

За останній рік надходження від екологічного податку на викиди двоокису вуглецю оцінюється приблизно в 1 мільярд гривень. За підрахунками фахівців, які здійснені за підтримки проєкту, німецького проєкту GIZ, використання зазначеного обсягу коштів на реалізацію енергоефективних заходів в рамках фонду декарбонізації призведе до додаткових надходжень до загального фонду бюджету на рівні 2,2 мільярда гривень за рахунок зростання економічної активності та відповідного росту сплати податків. Наразі триває узгодження зазначеного проєкту із заінтересованими органами.

Слідуючий слайд. Я не можу не зупинитися на енергоефективності в електроенергетичній інфраструктурі. І особливу увагу цьому дійсно потрібно приділяти, тому що на сьогодні показники, які є завдяки дуже зношеним і

застарілим мережам, а на сьогодні до 80 відсотків електричних мереж і устаткування потребує капітального ремонту або взагалі оновлення, призводять до того, що у нас дуже високі втрати в мережах, вони досягають до 12 відсотків, 11,5-12 відсотків. У нас дуже високий показник SAIDI - це середня тривалість відключення клієнта, і за 2019 рік вона складає в середньому в Україні 478 хвилин для планових відключень і 673 хвилини - для непланових. У Європейському Союзі цей показник склав 160 хвилин і 102 хвилини відповідно. Що це означає? Що стан мереж такий незадовільний, що при певних погодних умовах, при відключеннях і дуже низькому рівні автоматизації мереж пошук пошкоджень і відновлення електропостачання триває 683 хвилини на одного абонента в рік. Це дуже-дуже поганий показник.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Ольга Анатоліївна, я вибачаюсь, просто я хочу звернути увагу, ця тема - вона величезна, але ми в першу чергу сьогодні саме обговорюємо те, що в будинках житлових.

БУСЛАВЕЦЬ О.А. Я дуже стисло. Мабуть, це моя болюча тема, тому що ми всі дуже вболіваємо за рахунки для споживачів, електричної енергії зокрема, і дуже мало говоримо про те, яку саме долю за втрати в мережах у зв'язку з неефективною експлуатацією і недостатніми інвестиціями в мережі сплачує саме споживач.

В цьому контексті дуже стисло скажу, що ми працюємо над завершенням роботи над концепцією "розумних мереж". Це дозволить нам разом з введенням стимулюючого тарифоутворення, а рішення таке вже прийняте регулятором, з 1 січня слідує року залучити інвестиційні кошти в модернізацію електромережі, зниження втрат, покращення якості. І, звичайно, це призведе до більш енергоефективного використання того ресурсу, який виробляє наша генерація.

Слідуючий слайд, будь ласка. Вже наприкінці скажу, що на сьогодні

розпочато реформування Державного агентства з енергоефективності, такий собі перезапуск, враховуючи наші і нові зобов'язання, і оновлений вектор, в якому ми повинні всі рухатись. І цей орган повинен стати, з моєї точки зору, ключовим крос-секторальним органом щодо реалізації політики "зеленого" переходу і забезпечення сталого розвитку країни взагалі.

На сьогодні розроблено ефективну організаційну структуру, визначені основні напрямки роботи цього органу. Сьогодні буде виступати на цьому заході і виконуючий обов'язки Голови Держенергоефективності Костянтин. І він, я думаю, також в своїй доповіді декілька слів скаже про перспективи подальшої оптимізації роботи органу, який він очолює.

На слідуючому слайді план нормативної роботи на 2020-2021 роки. Ми останні дні провели за дорученням наших керівників, і уряду, і парламенту таку роботу. Ми узгодили наші плани, і перспективи, і пріоритети. А ви бачите, що одним із пріоритетів у нас є врегулювання законодавчої ініціативи в напрямку енергоефективності, щоб закласти той фундамент, який дозволить використовувати енергоефективні інструменти, які працюють у всьому світі. І цей план погоджений. Я дуже сподіваюсь, що ми отримаємо з вашого боку, шановні народні депутати, максимальну підтримку для того, щоб дійсно це реалізувати і рухатись далі, для того щоб максимально цей напрямок підсилити і отримати від нього максимальний ефект для нашої країни.

Дякую вам за повагу. І буду рада відповісти на ваші запитання.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Дякую, Ольга Анатоліївна. Ну, я думаю в такому режимі спробуємо вам задати запитання.

Я від себе, єдине, хотів би попросити і вас, і інших урядовців. От ви нещодавно прийняли рішення і десь спрямуєте нам законопроект про передачу всіх повноважень по тарифоутворенню на місяць. Дуже хотів би попросити не поспішати з цим. І провести дуже ґрунтовне, фахове, професійне обговорення цієї дуже болючої проблеми. Бо саме відсутність на

сьогодні розумної тарифної політики, як на мене, і відсутність повноцінного органу, який би її мав впроваджувати, сьогодні призвело до катастрофічної ситуації на всіх ринках як енергетичних, так і житлово-комунальних послуг. А ви розумієте, що таке сила тарифу для об'єктів, проблеми яких і ви перелічували, і ми з вами так само.

А зараз я передаю слово першому заступнику міністра розвитку громад та територій України пану Василю Лозинському, який саме, ну, і відповідає за те, що сьогодні... і міністерство його, що відбувається в житловому фонді і що відбувається в комунальній інфраструктурі.

Будь ласка, пане заступник.

ЛОЗИНСЬКИЙ В.М. Доброго дня, Олексій Юрійович. Доброго дня, шановні народні депутати, колеги, пані міністр Ольга Буславець. Основна частина нашої діяльності, вона, можу тут сказати, є спільною, тому що ми з Міністерством енергетики не один раз мали зустрічі і обговорювали питання, власне, зони відповідальності, компетенції один одного в напрямках енергоефективності. І мені приємно, що є чітке розуміння і чітка позиція наших двох міністерств з розмежуванням, хто в якій площині займається, а саме: була орієнтовно два тижні тому також нарада за участі Прем'єр-міністра, де ці моменти були погоджені. Тому і були певні рішення, що, власне, Мінрегіон займатиметься, напрямками які стосуються, власне, житлового сектору і впровадження заходів з енергоефективності. А, як казала пані Ольга Буславець, всі інші напрямки, в тому числі, я переконаний, дуже важливі, про енергоефективність у промисловості - це напрямок Міненергетики, там теж досить багато є роботи в цьому напрямку.

Що стосується Фонду енергоефективності, до якого, я чудового розумію, що є багато запитань щодо ефективності використання коштів. Питання станом на сьогодні таке, що ми вже маємо 204 заявки на 1 мільярд 300 мільйонів гривень для відшкодування тих видатків, які будуть здійснюватися на наші будинки і для наших мешканців.

Так, динаміка є не такою, як би, можливо, хотілося всім бачити, і ми це неодноразово з нашими колегами з Європейського Союзу спілкувалися. Я особисто переконаний, бо я теж маю досвід і розуміння в тому, як починалася програма "Теплих кредитів" в областях, після того в енергоефективності фонді. Перші роки були абсолютно аналогічні, що, наприклад, програма, яка вже через два роки діяльності мала близько 2 тисяч заяв, в перший рік мала лише 50. Для аналітики, для розуміння: зараз є у нас 204 заявки, протягом минулого року було 17 лише. Вже є 204, і за останніх три літніх місяці 94 пішло з тих 204. Це говорить про те, що динаміка збільшується, і ми очікуємо до кінця цього року більше 300 заявок загалом на 2 мільярди гривень.

Наступне питання, яке від вас буде, і це природньо: скільки профінансовано коштів? Так, їх небагато, це близько 100 мільйонів. Це проекти, так звані перші ластівки, де були демонстраційні об'єкти. Вони вже виконані, на них вже навіть є відчуття, є обрахунки і є досвід щодо економії, і, що нам дуже приємно, мешканці сусідніх будинків вже подаються аналогічно до нас на фонд, бо вони бачать насправді результат, який є поруч біля них.

Бачення, яке теж було погоджено з нашими колегами з Європейської комісії, які є нашими партнерами у Фонді енергоефективності, що, власне, всі кошти, які стосуються житлового сектору, мають акумулюватися і адмініструватися через Фонд енергоефективності. Хочу нагадати, що ми як держава брали на себе зобов'язання щороку на 1 мільярд 600 мільйонів гривень поповнювати цей фонд. Сьогодні ми, ще раз, маємо 2,7 мільярда гривень. 1,6 мільярда, який був цього року, забрали у ковідний фонд. І на наступний рік є попередньо погоджено, і це питання обговорювалось з Мінфіном і з Прем'єром, що ми виходимо з цифрою 0,5 мільярда 500 мільйонів для початку. І якщо ми будемо бачити, що заявок буде більше, а я переконаний, що їх буде більше, ми будемо відшукувати можливість дофінансування цього.

Є поки що дискусія, і вона триватиме, але отут ми спільно з двома міністерствами і з комітетами будемо працювати, щоб люди все ж таки розуміли, бо навіть зараз насправді, в умовах сьогодення, багато мешканців, керівників ОСББ не до кінця розуміють, куди їм потрібно рухатися: чи у Фонд енергоефективності, який курує Мінрегіон, чи в агентство енергоефективності, яким Міненергетики займається, - щоб отримати чи одні, чи інші кошти на заходи з енергоефективності. Саме тому, щоб і не було цього дубляжу, було рішення прийнято, що мається все бути в одних руках.

Я усвідомлюю, що підготовка заявки на Фонд енергоефективності є довшою і складнішою, ніж заявки на отримання відшкодування по кредитах по програмі "Теплих кредитів". Але ми теж маємо вже досвід і розуміємо, що проекти, які реалізуються у Фонді енергоефективності, вони мають більшу комплексність, тобто є чіткі вимоги, що мають бути комплексні заходи, не лише заміна вікон чи там сходової групи, а повні пакети. І теж, колеги, для розуміння: з 204 заявок, які вже є, лише 47 є на "легкий" пакет, тобто на менші заходи, а 162 заявки - на пакет "Б", який передбачає повну термомодернізацію. В грошах пакет "Б" - це в середньому 7-10 мільйонів гривень. Тобто люди готуються до масштабних робіт, до більших сум і до тих, які дадуть результат. І для цього ми справді і рухаємося, щоб не тільки будинок мав гарний колір і замінено декілька вікон, а повністю всю систему із теплопостачання, моніторингу і, дійсно, люди отримали економію у своїх платіжках.

Я зі свого боку спілкуюся з нашими колегами з Євросоюзу і з ІФС, які теж... Чому так ще відбувається? Від ідеї до фінансування - орієнтовно рік, ми це розуміємо. Тому що спочатку люди готують заявки, готують енергоаудит, пропрацьовують його з банками, передають нам, а після нас ще працює ІФС 3-4 місяці. Ми просимо колег, щоб це все було пришвидшено і щоб ми вийшли хоча би на півроку. Це пункт перший.

Пункт другий. Чому я переконаний, що буде більше заявок. Ми місяць

тому ввели в Фонд енергоефективності таке поняття, як "проектний менеджер". Тобто Фонд енергоефективності зараз буде відшкодовувати проектним менеджерам кошти за їхню роботу. І ми долучили до цього центр зайнятості, який проводив спільні навчання для тих людей, які хочуть такими менеджерами стати і помагати, тобто ми і працевлаштуємо людей, і допоможемо проекту рухатись далі.

Чому це важливо? Вже сьогодні, до речі, в нас був вебінар з GIZ в цьому напрямку і я розказував свій особистий досвід. І тут коротко. Я колись в будинку, в якому мешкав, хотів пропрацювати і отримати "теплий кредит". Не вистачило фізично часу, бо це є кропітка робота, яка тягнеться не один, два, три тижні, а більше. Тому потрібні ті люди, які мають знання, вміння, знають, куди зайти, з ким поспілкуватись, де отримати ті кошти. Ми такий механізм ввели. Тому я переконаний, що Фонд енергоефективності буде успішно працювати в наступні роки і наші зобов'язання ми виконаємо.

Дуже коротко, інформативно. Мабуть, чули, знали те, що ми, крім житлового сектору, будемо працювати з громадськими будівлями. Минулого тижня наш міністр Олексій Чернишов привіз підписану Угоду з Європейським інвестиційним банком на 300 мільйонів євро. Ми прогнозуємо, що це орієнтовно тисяча будівель по цілій Україні громадського сектору: садочки, школи, лікарні. Ми зараз цього року формуємо план реалізації, наступний рік – це важливо і для вас, колеги народні депутати, – нам буде потрібно ратифікувати цю угоду і вже в наступному році відбирати об'єднані громади, де ці проекти будуть реалізовані вже в громадському секторі.

Дякую за увагу. Готовий відповісти на запитання.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Дякую.

Друзі, зараз перед тим, як надати слово (до нас приєднався пан Андрій Герус, голова Комітету з енергетики та комунальних послуг), готуйте свої запитання, а я, користуючись своєю функцією модератора, не можу не задати

вам, пане Василю, два таких запитання.

Перше. Дивіться, ви сказали, що 300 будинків у вас уже є потенційними реципієнтами на загальну суму 2 мільярди гривень. Тобто це приблизно, дійсно, приблизно 7 мільйонів гривень кредиту на 1 будинок, тим більше, що це ж 50 на 50, тобто 7 мільйонів – з фонду і 7 – має бути організоване співфінансування, якщо я правильно розумію вашу модель. Я дуже хотів би подивитися на ці будинки, які готові там в 15-мільйонний проект на будинок завантажитися, тим більше що там половина буде – кредити, а половина – власні кошти, або кредити, або і місцеві програми. Я приблизно розумію, як працює це. Тому моя пропозиція, може, взагалі до pana Андрія, до колег: запросити та вивчити дійсно і роботу окремо фонду і от цю арифметику і статистику.

А друге, скажіть мені, будь ласка, от ваш фонд працює згідно з законом, наскільки я розумію, виключно з так званими – чому так званими? – ну, просто ОСББ. Я зараз пояснюю своє питання.

З точки зору права власності, спільної сумісної власності, є в будинку ОСББ, немає в будинку ОСББ – люди-українці абсолютно рівні, вони абсолютно, розумієте, у них просто спільна сумісна власність, у них є зафіксована відповідно в тому числі і 417 законом. Чи не складається у вас враження, що ми дискримінуємо тим самим людей, які проживають у будинках, в яких немає – я вам відкрию таємницю, – і не буде ОСББ, бо далеко не в кожному будинку буде ОСББ, я думаю, що міністерство вже давно це мало б зрозуміти.

Я зараз хочу пану Андрію передати слово. А після цього вам, шановний колего, якщо дасте відповідь, буду дуже вдячний. Пане Андрію, будь ласка.

ГЕРУС А.М. Доброго дня. Дякую, Олексій Юрійович. І спасибі за ініціативу по проведенню таких комітетських слухань, ми хотіли, але це получився такий відео-круглий стіл в силу тих обставин, які маємо в країні і

в світі.

Як на мене, питання дуже актуальне і дуже важливе, тому що, мені здається, що все-таки енергоефективність – це те питання, де ми не допрацьовували останні роки як держава, і це те питання, яке має стати все-таки пріоритетом номер один. І, звичайно, що є різні механізми, звичайно, що ми бачили певні механізми, інституції, які працювали раніше. Зараз ми бачимо, що запускається, починає працювати фонд відповідний. І, в принципі, те, що ми сьогодні почули, воно, скажімо так, викликає такий певний скромний оптимізм. Тому хотілося б, щоб дійсно робота масштабувалася, щоб ми бачили якісь такі перші гарні, хороші результати, які б надихали учасників, потенційних учасників цієї програми на подальшу роботу з фондом.

Від мене буде одне запитання, я не знаю, можливо, до міністерств, можливо, до фонду також. От в нашій законотворчій роботі ми стикнулися з однією такою проблемою - це законопроект 2458, і ми чули деякі коментарі. Це законопроект про житлово-комунальні послуги, фактично зміни і доповнення до того законопроекту, який був проголосований. І без цього законопроекту є певні проблеми у нас у сфері житлово-комунальних послуг. А от скажіть, будь ласка, чи є такі ризики, чи є такі загрози і чи є така проблема, що прийняття законопроекту 2458, воно може якось ускладнити роботу Фонду енергоефективності чи якісь проекти не зможуть брати участь по програмі цього фонду? Мені цікава ваша точка зору, щоб ми розуміли, як там далі діяти з цим відповідно законопроектом, чи потрібні там ще якісь зміни, чи буде у нього позитивний чи негативний вплив на програму енергоефективності.

Прошу, якщо можна відповідь на це питання.

ЛОЗИНСЬКИЙ В.М. Дякую, пане Герус. Щодо цього законопроекту, міністерство активно рухається і спілкується з вами, колеги, щодо прийняття його. Так, я розумію те, про що ви говорите, що є певні ризики, ми їх почули

від населення, що є деякі застереження від наших громадян, що воно може мати якісь перехресні напрямки по роботі з фондом. Але ми з колегами якраз минулого тижня це опрацьовували, і я думаю, що ці моменти ми можемо відкоригувати по лінії Фонду енергоефективності. Тобто глобальної проблеми із зриву діяльності фонду в тій частині я не бачу. Я думаю, що ми це питання можемо відкоригувати, внівши певні зміни навіть в діяльність фонду, в ті послуги, які надає фонд і в їх діяльність. Це буде точно легше, ніж пізніше вже з законом працювати. Я думаю, ми тут будемо гнучкі і ці моменти відкоригуємо так, щоб процес рухався ефективно.

Що стосується, якщо дозволите, зразу те запитання Олексія Юрійовича про кількість заявок. Близько 300 і 2 мільярди – це ми очікуємо до кінця року. Зараз ті, які подані, - це є 204 на 1 мільярд 300 мільйонів гривень. З них, тобто з 1 мільярда 300 мільйонів гривень, 900 мільйонів – це є грант від Фонду енергоефективності, безповоротна допомога, яку ми надаємо нашим ОСББ, де є вже це профінансовано від ІФС. Тобто з 1 мільярда 300 900 – це безповоротна допомога, решта - це є кошти місцевих бюджетів, які можуть долучитися до фінансування цих проектів, і кошти безпосередньо самих ОСББ.

Тому, як на мене, і по нашим вимогам, не 50 на 50, а до 70 відсотків ми надаємо грантову допомогу, тобто 70 – ми, в середньому біля 10 – органи місцевого самоврядування, а близько 20 відсотків – це є кошти самих ОСББ, які долучаються до цього процесу.

А щодо ОБСС, так, є, і ми це розуміємо, і бачимо, що не всі будівлі станом на сьогодні є ОСББ і не всі, можливо, зможуть бути до кінця запроваджені і створені. Є розуміння і політики тієї, що, на жаль, у нас склалася давно в суспільстві така позиція, що нам хтось зобов'язаний відремонтувати. У нас приватизована тільки квартира, а дах, підходи, благоустрій і все решта - це хтось потрібен зробити.

Тому позиція наша і позиція колег з Євросоюзу - те, що наші громади, все ж таки громадяни мають розуміти, що вони відповідальні не тільки за

своє приміщення, а за цілу будівлю, якою вони користуються, проживають. І тому ми все ж таки також діяльність Фонду енергоефективності бачимо і будемо стимулювати для того, щоб громадяни об'єднувались і створювали ці ОСББ.

А якщо говорити про кількість, за моєю інформацією є більше як вже 33 тисяч ОСББ. Ми розуміємо, що навіть для тих, хто є вже створені, це досить багато ще роботи. І потрібно багато коштів, не 2,7 мільярда, а набагато більше, щоб навіть у них всі речі з енергоефективності зробити.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Дякую, пане Лозинський.

Скажіть, а є Міністерство фінансів? Я не бачу. Є, да?

Перед тим, як надати слово представнику Міністерства фінансів (я не бачу, там пан міністр чи представник), я єдине хочу, ми зараз в регламенті точно цю дискусію не зможемо повноцінною зробити, але хочу, шановний пане перший заступник міністра розвитку громад та територій України, сказати, що я маю достатньо іншу позицію і стосовно реальної оцінки кількості ОСББ, реалістичності цієї кількості, позиції європейських наших шановних партнерів, яка, до речі, останнім часом вона дуже контраверсійна. От пан Герус сказав про законопроект 2458. А наші європейські колеги чомусь вважають його хибним, що він там ламає всю ситуацію. І я, користуючись нагодою, хочу запропонувати і нашому комітету, представникам, і братському комітету, і міністерству, от в першу чергу вашому, і разом з європейськими там нашими шановними колегами, експертами, і нашими експертами, ОСББ провести найближчим часом все ж таки дискусію. Я вас запевняю, що дещо по-іншому ви після цієї дискусії подивитесь на ці речі. А стосовно спроможності нашого населення в стовідсотковому вимірі стати ефективним власником житла, так само хочу вашу ейфорію трошки розвіяти. І ще раз підкреслюю, будинки занедбані будуть ставати чимдалі, а у них живуть самі бідні люди. І тому очікувати, що там якийсь ОСББ створиться і вирішить проблеми будинку, це наївно, м'яко

кажучи. І це просто тупикова ситуація, я б сказав, страусина позиція, коли не помічають і не розуміють люди, що відбувається реально. Ще раз, це окрема дискусія.

А зараз представнику Міністерства фінансів я надаю слово. Будь ласка, яка позиція.

_____. Якщо дозволите, відреагувати досить коротко.

Готові на комунікації, зустрічі з вами, з європейським партнерами. Повірте, жодної ейфорії немає, і ми всі ходимо по цій землі однаково. Я чітко розумію цю ситуацію. Тобто наївності і ейфорії немає. Готові з вами працювати і з колегами, з європейцями...

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Домовились. Максимально конструктивно поговоримо. Дякую.

Міністерство фінансів.

_____. Доброго дня, шановні учасники! Можна уточнити, яке питання саме до Мінфіну?

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Хороше питання. Насправді я би сформулював в першу чергу питання в такий спосіб. Йде державне фінансування, витрачаються кошти бюджету. Зрозуміло, що у нас є певною мірою контрольні функції з Рахунковою палатою. До речі, якщо візьмете його звіти про аналіз тих же самих "теплих кредитів", вони достатньо суворі і говорять і про неефективність, і про неефективне використання. Тому взагалі, власне кажучи, наскільки Мінфін вважає, наскільки ефективно використовуються ці гроші, і чи збирається підтримувати прохання і позицію Міністерства енергетики та нашого комітету стосовно рядка в бюджеті на 150 мільйонів гривень для продовження "теплих кредитів"? Це моє запитання. Може, в когось є інше.

_____ . Значить з приводу "теплих кредитів". Проект бюджету формувався в умовах відсутності продовження цільової програми на 21-й рік. Але, як ми знаємо, 30 вересня цю програму було продовжено 896 Постановою на 21-й рік та передбачені видатки за рахунок бюджету в розмірі 150 мільйонів. Зараз проект Закону доопрацьовується про Державний бюджет на 2021 рік в Комітеті Верховної Ради з питань державного бюджету. Наскільки я знаю, там якраз зараз і обговорюється врахування цих правок в проекті.

З приводу Фонду енергоефективності, враховуючи, що у фонді сформувалися величезні залишки коштів у розмірі 2,7 мільярда, то в проекті бюджету у і не були включені видатки на 21-й рік на поповнення статуту та передбачалося функціонування фонду за рахунок цих залишків.

Дякую за ваше питання.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Дякую.

Ну, якщо там є ще запитання до Мінфіну, будь ласка. Я пропоную рухатися далі. У нас по програмі пан Юнаков, наш колега, народний депутат України, підкомітет з питань технічного регулювання і ціноутворення у будівництві.

Будь ласка, пане Іване.

ЮНАКОВ І.С. Дякую. Вітаю, шановні колеги.

Переходимо до блоку "Стан виконання програм і проектів з енергозбереження та енергомодернізації багатоквартирних будинків". Сьогоднішній захід є дуже важливий для розуміння, що робиться в сфері енергоефективності в будівництві, на якому етапі ми знаходимося, де слід пришвидшитись, де скоригувати свої дії або, навпаки, зупинитися.

Останніми роками в Україні склався позитивний тренд на провадження енергоефективних заходів. До того ж держава має певні

зобов'язання за Угодою про асоціацію з Європейським Союзом. З 15-го року є програма "Теплих кредитів", а з 19-го року почала свою роботу програма Фонду енергоефективності.

В цьому році розпорядженням Кабінету Міністрів України була затверджена концепція реалізація державної політики у сфері забезпечення енергетичної ефективності будівель у частині збільшення кількості будівель з близьким рівня споживання енергії. Також цей рік ознаменувався тим, що наша країна висловила свою готовність приєднатися до положень Європейської зеленої угоди.

Щодо законодавчого врегулювання цього питання у сфері будівництва, то зазначу наступне. Зараз будівельна галузь знаходиться в процесі реформування. Ми всі знаємо, що доволі складна йде реформа, обговорюються різні концепції реформи та загального бачення подальшого життя всього ринку. Але, які б думки не пропонувалися та які б ідеї не обговорювалися, всі учасники дискусії сходяться в одному, що це має бути максимально прозоро та максимально в цифровому вигляді. Наприклад, з 1 грудня цього року для того, щоб здійснити будівництво або реконструкцію державної будівельної будівлі або будівлі з класу наслідків СС2, СС3, треба обов'язково завантажити сертифікат енергоефективності будівлі до реєстру будівельної діяльності.

Варто також згадати і про закон, який був прийнятий, про надання будівельної продукції на ринку, що імплементує положення 305 Регламенту в наше законодавство, ми його прийняли нещодавно. Що це дає? Це дає нам нову якість будівельної продукції на українському ринку, позитивно вплине і на енергоефективність зокрема.

Також відмічу, що рік назад був прийнятий Закон про пріоритетність параметричного методу нормування в будівельній галузі. Довгий час наші будівельні норми сковували проектувальників щодо енергоефективних заходів.

Також я дуже сподіваюся, що у бюджеті буде прийнята правка і про

гроші на оновлення, максимальне оновлення ДБН, і, звичайно, воно буде стосуватися і параметрики, і Друзі, виключіть, будь ласка, мікрофон, дублюється.

Серед пріоритетних напрямків законопроектної галузі я відмітив би три - це приведення законодавства у сфері енергоефективності до вимог оновленої Директиви 31 та 844 Європейського Союзу. Друге: усунення бар'єрів та скорочення процедур для грантових програм Фонду енергоефективності. Третє: забезпечення стабільного фінансування діяльності Фонду енергоефективності. Ці та інші зміни зараз розробляються Мінрегіоном та Фондом енергоефективності. Відмічу, що вони завжди готові до співпраці, діалогу та прислуховуються до думок і колег, і підкомітетів.

Із своєї сторони додам: всі зміни, що стосуються енергоефективності у будівництві та які проходять через наш комітет та підкомітет, завжди в пріоритеті. Ми завжди намагаємося розглянути їх максимально швидко.

Дякую за увагу. І хочу передати слово. У нас по таймінгу 50 хвилин, і тому, якщо можна, по 2-3 хвилини на кожного спікера.

І хочу передати слово Хоцянівській Наталії Володимирівні.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Пані Хоцянівської немає, міністерство представляє пані Старцева. Пані Світлана, якщо можливо, дуже коротко. Я знаю, що ви розпочали роботу над Житловим кодексом, хоча оптимізму у мене в цьому плані немає, бо немає поки що відповідей на принципові питання.

Скажіть, будь ласка, позиція міністерства, що ми робимо з застарілим Житловим фондів, в якому немає, і, мабуть, не буде ОСББ? Ми що з ними взагалі принципово робимо? Дякую.

СТАРЦЕВА С.М. Добрий день, шановні депутати, головуєчий Олексій Юрійович! Дійсно, Мінрегіон сьогодні працює над новим Житловим кодексом, і одним із розділів Житлового кодексу буде комплексна реконструкція кварталів, яка і розгляне комплекс питань по комплексній

реконструкції, яка буде включати модернізацію і капітальні ремонти. Отже, законопроект зараз опрацьовується і плануємо включити його окремим розділом в Житловий кодекс.

Однак, що ми маємо на сьогодні? В першу чергу, сьогодні потребують капітальних ремонтів, а відповідно і модернізації заходів з енергоефективності, близько 60 тисяч багатоквартирних будинків. І потребує це в цілому десь 300 мільярдів інвестицій. В разі, якщо навіть ми залучимо Фонд енергоефективності і інвестиції місцевих бюджетів, це потребує 15-20 років з вливанням порядку 10 мільярдів на рік.

Тому зараз сьогодні стоїть питання, як вдосконалити, по-перше, нормативно-правову базу, як створити коротшим і простішим механізм користування коштами Фонду енергоефективності і як залучити місцеві бюджети для того, щоб була зацікавленість органів місцевого самоврядування на реконструкцію.

Ця робота триває, і ми готуємо передачу на розгляд проектів до комітету для спільної подальшої роботи. Дякую.

_____. Надаю слово Гарнику Олегу Володимировичу, аналітику Асоціації міст України.

ГАРНИК О.В. Доброго дня, шановні присутні. Асоціація міст України активно підтримує впровадження державних програм з енергоефективності. У нас на сьогоднішній день існує така, досить уже потужна, практика у великих містах, навіть невеликі міста також мають можливість здійснювати енергоефективні заходи. Такий симбіоз, скажімо так, державних і місцевих програм дає можливість мінімізувати витрати безпосередньо співвласників на здійснення енергоефективних заходів. Ми знаємо практику, де витрати складають близько навіть 5 відсотків всього-на-всього від вартості проекту.

Ця програма, скажімо, такі місцеві програми працюють. Єдиний мінус – це, звичайно, що немає можливості у всіх, скажімо так, органів місцевого

самоврядування фінансувати такі програми на якомусь досить високому рівні, тому що спроможності місцевих бюджетів у різних міст, звичайно, різні.

Але ми б хотіли зараз звернути увагу на той аспект, який підняла буквально сьогодні у виступі своєму Президент Європейської комісії, і розглянути його дещо в контексті децентралізації.

У нас фактично зараз виходить на фініш реформа місцевого самоврядування, створюються територіальні громади, остаточний, скажімо так, перелік. І в нас виникає певна проблема, пов'язана з використанням громадських будівель. Чому? Тому що передаються з рівня держави на рівень органів місцевого самоврядування для ОТГ, для органів місцевого самоврядування, близько 78 тисяч установ і організацій у нас є на рівні, скажімо так, не на рівні, а які фінансуються, бюджетних установ і організацій, які фінансуються з державного і місцевого бюджетів. Більша частина з них – це місцеві бюджети. Враховуючи те, в якому, скажімо так, фінансово-економічному стані перебувають ці установи і організації, фактично вони не мають можливості самостійно за власні кошти здійснити якісь певні енергоефективні заходи, і звертаються відповідно до органів місцевого самоврядування і до держави.

Органи місцевого самоврядування, як я вже говорив, стосовно житлового фонду дещо обмежені в своїх ресурсах і не мають можливість ефективно підтримати власні навіть бюджетні установи і організації, тому що там не має співфінансування ні з державою, ні, звичайно, від інших якихсь структур. І тому виникає у нас проблема, що органи місцевого самоврядування не мають можливості ефективно, скажімо так, здійснювати, реалізувати енергоефективні заходи в бюджетних установах. Окремі приклади є, окремі програми працюють, але все-таки це досить недостатньо.

І ми хотіли б звернутися як до народних депутатів України, так і безпосередньо до Мінрегіону, з тим, щоб виступити, скажімо так, комунікатором, виступити координатором спільно з ними в питанні

реалізації, скажімо так, проектів з енергоефективності, які будуть здійснюватися за кошти Європейського Союзу.

Ми маємо можливість координувати зусилля органів місцевого самоврядування. Ми розвиваємо, у нас уже є позитивний приклад: три мережі енергоменеджерів, які працюють в різних областях, такі, скажімо, тестові. І ми маємо сподівання, що знайдемо, скажімо так, мову з основними стейкхолдерами і матимемо можливість реалізувати далі ці проекти. Тому що, я говорю, що ситуація з реалізацією проектів з енергоефективності в бюджетних установах і організаціях досить-таки складна. Без допомоги держави, без допомоги, скажімо так, Європейського Союзу ми цю ситуацію самостійно вирішити не зможемо.

Дякую за увагу.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Дякую.

Я, пане Олеже, я хочу, знову-таки у нас формат такий, що ми так серйозно не подискутуємо, ми просто можемо намітити секторально, що нам з вами треба, ну, разом усім обговорити найближчим часом, і бажано в якомусь форматі. Я можу просто сказати одне. В мене є перше глибоке переконання: без органів місцевого самоврядування взагалі реалізація ось цього процесу повномасштабної модернізації житлового фонду неможлива. Ніякі спроби перекласти їх там на плечі цих співвласників нещасних, ну, вони..... Розумієте? І тут я, безумовно, виходжу з того, що все рівно цю функцію будете ви виконувати. І я би порадив просто от готувати і максимально сформувані, що вам для цього потрібно, для того щоб, дійсно, ця біда не нахлинула, бо вона вже нахлинула.

А тепер що стосується проблем ваших, які, ви кажете, при передачі державних будівель вам на баланс. Приблизно такі ж самі проблеми і у співвласників, коли ви навіть не передаєте, а ви завдяки недолугому закону (це моя суб'єктивна оцінка) 417, ви отримали право просто списувати будинки з балансу, і в результаті вони взагалі нікому не передаються, в тому

числі немає ніякої документації, ви ж знаєте цю проблему.

Тому я дуже сподіваюся, що після виборів 25 числа нові, оновлені органи місцевого самоврядування зрозуміють, що це їх хрест, оця майбутня програма, і будуть нести. А, безумовно, і держава, і міністерство мають максимально сприяти цьому на рівні державних фінансів, якихось там ресурсних і організаційних зусиль.

А зараз я хотів би надати т.в.о. голови Держагентства з енергоефективності та енергозбереження пану Гурі Костянтину Юрійовичу.

Костянтин Юрійович, наскільки ефективно працює ваша установа і чим вам допомогти, що треба зробити, щоб вона більш ефективно працювала? Будь ласка.

ГУРА К.Ю. Добрий день, шановні колеги! Я розумію, що в нас дуже такий щільний таймінг, тому ми підготували презентацію, але я, звичайно, трошки скорочу.

Перш за все, дякую за можливість обговорити питання, які стосуються сфери енергоефективності. Напевно, перше, що я хочу сказати і почати з чого: що таке держенергоефективності? Держенергоефективності – це центральний орган виконавчої влади, який відповідальний за реалізацію політики у всіх секторах, пов'язаних з енергоефективністю. Це і житловий сектор, це і бюджетні будівлі, це і транспорт, це і промисловість, це і взагалі все, що стосується стосовно енергоефективності, починаючи від виробництва, закінчуючи споживанням енергії.

Сьогодні ми обговорюємо питання пов'язані з енергоефективністю в житловому секторі. І, так, дійсно, це той сектор, на який припадає більше ніж 30 відсотків кінцевого споживання енергії, 32 відсотки. І ще до 10 відсотків – це бюджетні будівлі.

Вже Ольга Анатоліївна Буславець говорила про цифри по програмі "Теплих кредитів". Але якщо дуже коротко, так, це дійсно майже 9 мільярдів коштів, залучених в цей сектор, при тому, що з бюджету було відшкодовано

трошки більше ніж 3 мільярди. Тому ми бачимо, що на кожен гривню з держбюджету ми отримали 2,7-2,8 гривні залученого фінансування. Ітак, це 450 мільйонів кубічних метрів природного газу скорочення. Це щорічна економія енергії учасниками програми. Тобто еквівалент - це 400 мільйонів метрів кубічних природного газу.

Якщо ми говоримо про цифри, то за весь період часу роботи програми було видано для ОСББ понад 6 тисяч кредитів, тобто 6 тисяч 500 ОСББ – це учасники програми, інше - це фізичні особи.

Якщо ми говоримо про цей рік, то...

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Я вибачаюсь. Пане Костянтинне, вибачте. А скажіть, будь ласка, дуже важливо, а яка середня сума цього кредиту, от з цих 6 тисяч, рахували ви?

ГУРА К.Ю. Так, звичайно, зараз я вам скажу. У мене є ця інформація. Я дам вам відповідь на це запитання після декількох слайдів, добре? Ми пройдемося по статистиці - і я відповім.

Що стосується програми в цьому році, то в цьому році на відшкодування було виділено 400 мільйонів. Наразі кошти фактично вичерпано. Банки, з якими ми співпрацюємо, вже завершують прийом заявок. І взагалі видано 18 тисяч кредитів, і це значить, що більше ніж 100 тисяч українських родин скористались цією програмою, і загальні залучені кошти – це трошки більше ніж 1 мільярд гривень.

Якщо ми говоримо про регіональну статистику, то нашими лідерами по видачі "теплих кредитів" є Київська область разом з містом Києвом, це Львівська область, це Дніпропетровська область. Якщо ми говоримо про "теплі кредити" в розрізі ОСББ, то це Дніпропетровська область.

Але, що дуже важливо, це місцеві програми. Це важливо розуміти, тому що ми з вами... Зараз прозвучала теза, що місцева підтримка дуже важлива. І якщо ми говоримо про цей рік, то у нас працює, функціонує 153

місцеві програми. Як ми агітуємо місцеву владу? Держенергоефективності, маючи гарний кейс "теплих кредитів", ми щороку постійно комунікуємо з представниками місцевої влади. Переконаємо їх в тому, що потрібно дофінансовувати "Теплі кредити" або шляхом відшкодування додатково частини від тіла кредиту, або частини відсоткової ставки, або в повному обсязі відсоткової ставки. І за весь період роботи програми, з кінця 14-го року, місцевими бюджетами було виділено понад 780 мільйонів гривень, що, звичайно, теж вагома цифра.

Інший такий міф: про оцінку ефективності програми. Так, дійсно, у нас не є обов'язковості проведення енергоаудитів до і після, це правда. Але правда полягає і в тому, що з кінця з 16-го року агентство проводить щорічно оцінку ефективності програми. Є спеціальна методика, яка розроблена спільно з нашими міжнародними партнерами. Це IFC, GIZ, Фонд Еберта. І, починаючи з 16-го року, по цій методології здійснюється опитування постачальників комунальних послуг та споживачі. Тобто ми верифікуємо цю інформацію з двох боків: ті, хто споживають, і ті, хто надають саме послугу. І в середньому узагальнена оцінка говорить про те, що в середньому щорічно дозволяє програма економити 20 відсотків теплової енергії в ОСББ та 30 відсотків природного газу в домогосподарствах. Тобто це конкретні цифри і вибірка, скільки опитаних: це 4 тисячі опитуваних на рік. І відповідно до нашої оцінки це є статистично значуща вибірка учасників. У цьому році теж проводилась така оцінка, вже силами співробітників агентства.

І тут я хотів би підкреслити дуже важливий факт, закінчуючи блок про програму "Теплих кредитів", що програма є ефективною з точки зору адміністрування. Оцінивши витрати на її адміністрування, ми можемо сказати, враховуючи, що там орієнтовно не весь штат держенергоефективності займається цією програмою, абсолютно не весь, то видатки складають менше ніж 1 відсоток від загальної суми здійснених інвестицій. За нашими розрахунками, це взагалі 0,4-0,5 відсотка. Тобто

констатуємо, що це такий гарний показник з точки зору балансу витрат на адміністрування і загальної суми здійснених інвестицій.

Що стосується продовження програми. Так, дійсно прийнято рішення продовжити її ще на 1 рік. І, так, дійсно цільова група – це приватні будинки, тому що ми розуміємо про те, що є Фонд енергоефективності, який набирає обертів, бажаємо, щоб це дійсно відбулося. І тут я хотів би сказати не тільки про продовження на наступний рік, а про те, що ми працюємо над проектом програми, розширеної цільової програми на 5 років.

І я тут хотів би повернутися до того, що енергоефективність – це не тільки житловий сектор, не тільки житловий сектор. Це і бюджетна сфера, це і промисловість, це і транспорт, це і окремі заходи в сфері "зеленої" енергетики. Ця програма буде розрахована на 2022-2026 роки, загальний обсяг фінансування - трошки менше ніж 10 мільярдів гривень на весь період роботи програми. При цьому концепція така, що так само будуть продовжуватись "теплі кредити" для житлового сектору в частині індивідуальних домогосподарств, але ще буде компонент компенсації, часткової компенсації відсоткової ставки для промисловості, для бюджетної сфери (це база - це ЕСКО-механізм), транспорт, і для "зеленої" енергетики в частині встановлення об'єктів малої генерації з відновлювальних джерел для приватних домогосподарств і в розвитку біоенергетики в частині вирощування енергокультур.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. В мене дуже швидке запитання. Скажіть, будь ласка, от коли ви збираєтесь віддавати приватним, ну, власникам приватних індивідуальних будівель, ви там їх майновий стан хоч якось перевіряєте, фінансовий, чи ні? Я до чого веду. Дивіться, власник котеджу в Козині, ну, швидше у вас там отримає (скільки у вас там компенсація - 50 відсотків чи 40?) на якесь там утеплення, там на, ну, на матеріали, ніж бабуся, ну, ви розумієте, в хатині, яка не має шансу отримати у вас ніколи. От в мене головне питання: тут все точно з критеріями, в цій програмі: соціальна

справедливість, тощо?

ГУРА К.Ю. Відповідаю стосовно соціальної справедливості. В нас дуже сильно різниться величина компенсацій для субсидіантів, тобто для незахищених верств населення. І, ну, ми розуміємо, що це незахищені верстви населення. Ця компенсація може бути до 70 відсотків від тіла кредиту. Для інших це 20-40, в залежності від заходів, на які йде фінансування.

Тому, ну, це частково, ну, відповідь на ваше запитання. Більша підтримка в відсотковому співвідношенні для субсидіантів, ми розуміємо, що це незахищені верстви населення, для інших це 20-40, але не більше ніж... В нас є для кожного із заходів максимальна компенсація: 12, 14 тисяч і так далі. Тому, якщо котедж в Козині на тисячу опалення буде там дуже дороге, і все одно компенсація максимальна буде 14 тисяч гривень.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Дякую.

Я все рівно пропоную всім колегам, які сьогодні присутні в наших комітетах, обговорити і дійсно подивитися по критеріях, як ефективності, так соціальної справедливості. Я не до вас особисто претензії, пане Гура, я просто розумію приблизно, що там відбувається. Дякую вам за відповідь. І так само думаю, що нам обов'язково з колегами треба буде і проаналізувати роботу агенції.

А зараз я хотів би керівнику іншої інституції державної...

_____. Олексій Юрійович, якщо дозволите, ви задавали питання про середній розмір кредиту. Це 290 тисяч гривень в період, якщо ми беремо 2015-2020 рік.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Я почув. Тобто це не комплексні, це окремі там заходи багатоквартирних будинків?

_____ . Це середньо, це і для ОСББ, і для... Це для ОСББ.

І ще, якщо є хвилинка, буквально, або 30 секунд.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. 30 секунд.

ГУРА К.Ю. 30 секунд. Я пропускаю багато. Але що я хотів би сказати, що Держенергоефективності активно з Міністерством енергетики працює над ребрендингом. Я думаю, що відповідна презентація буде показна на загал вже дуже скоро, я сподіваюся, впродовж... до кінця наступного місяця. Але Держенергоефективності – це майданчик як для того, щоб зробити так, щоб приходили нові інвестиції сюди, це і "зелені" облігації, це і Фонд "зелених" інвестицій у нас буде запроваджений, це і Фінсько-український трастовий фонд. Просто я хотів би наголосити на цьому.

Дякую за увагу.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Державна установа "Фонд енергоефективності".
Пані Юлія Головатюк-Унгуряну є у нас, присутня?

ГОЛОВАТЮК-УНГУРЯНУ Ю.В. Так. Колеги, добрий день. Зараз я також включу презентацію. Надіюсь, мене добре чути. Вітаю усіх!

Я би хотіла, напевно, почати із статусу заявок, тому що насправді кожен день кількість цих заявок росте, тобто станом на п'ятницю минулого тижня у нас надійшло 213 заявок по програмі "Енергодім". Як вибачите з цієї карти, серед лідерів у нас Волинська область.

Якщо ми говоримо про кількість проектів, то пакет "А" у нас лише 48 заявок, 165 із 213-ти - це пакет "Б", тобто пакет комплексний. Це означає, що громадяни, або співвласники багатоквартирних будинків, вони обирають комплексний захід, де є утеплення стін, покрівлі, підвалу і так далі. Тобто 48 заявок - це близько 22,5 відсотка по відношенню до 213-ти, ми розуміємо, що

77-78 відсотків - це комплексні заходи.

Вартість проектів, які зараз знаходяться в роботі Фонду енергоефективності, становить понад 1 мільярд 368 гривень, і очікуваний розмір грантів становить 950 мільйонів гривень.

Середня вартість взагалі проектів, якщо ми ділимо на пакет "А" і пакет "Б", то ви бачите з цього слайду, що у нас по пакету "А" вартість середня близько 1 мільйона 800 тисяч гривень і по пакету "Б" - майже 8 мільйонів гривень.

Звичайно, що проекти різняться. Їх проекти на декілька мільйонів, є проекти і на 17, 15, а насправді є ще і понад 20 мільйонів гривень проекти, які подаються до Фонду енергоефективності. Тому, звичайно, тут кожне ОСББ самостійно визначається з тим переліком заходів, які вони готові реалізовувати у своєму будинку і наскільки вони його хочуть змінювати.

Робота Фонду енергоефективності триває і щодо покращення програми, про що я розповім трішечки пізніше, і також ми фокусуємо свою роботу по праці з містами.

Оскільки насправді я працюю у сфері ЖКП з 2005 року, і я знаю, як запускалися навіть "Теплі кредити", що спочатку було надзвичайно важко, і тільки після того, коли почалися доповнення до цієї програми місцеві програми, тоді, дійсно, почався такий прорив.

Тому на сьогодні ми продовжуємо роботу з містами, незважаючи на коронакризу, незважаючи на те, що, дійсно, міста були такою першою лінією фронту у боротьбі з пандемією, а зараз вони все-таки повернулися до плюс-мінус попереднього режиму і поновлюють роботу, зокрема з фондом.

У нас на сьогодні є 133 меморандуми, які підписані з містами ОТГ. Вже є 21 програма, яка затверджена, або нова затверджена, або ж адаптована. Крім того, є вісім програм, які не потребують адаптації, вони працюють. Є ще 12 міст, які однозначно планують найближчим часом затвердити ці програми і близько 40 міст і ОТГ, які обіцяють або наприкінці цього року, або на початку наступного затвердити такі програми.

Ми дуже сподіваємося...

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Пані Юлія, можна швидко питання? Дивіться, перше. Оці місцеві програми, вони передбачають, що місцеві бюджети і частину співфінансування несуть, так чи ні?

ГОЛОВАТЮК-УНГУРЯНУ Ю.В. Так, кожне місто визначається самостійно.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. В яких пропорціях приблизно, скажіть?

ГОЛОВАТЮК-УНГУРЯНУ Ю.В. Кожне місто визначається відповідно до того, які є у них кошти, які у них ресурси. Деякі міста вибирають, наприклад, компенсацію так званого тіла кредиту.

Наша програма, вірніше, грантова політика, на сьогоднішній день дозволяє...

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Я вибачаюсь, тіло кредиту з боку громадян?

ГОЛОВАТЮК-УНГУРЯНУ Ю.В. Дозвольте завершити?

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Ваш фонд сьогодні пропонує, умовно, на стартовому періоді 50 відсотків взагалі як гранти, приблизно я кажу. Тобто 50 відсотків мають профінансувати громадяни, саме осбебісти, назвемо, так чи ні? Умовно.

Ви кажете, що у вас 8 мільйонів гривень на один будинок, середній такий проект по категорії "Б", тобто це комплексно. Тобто половину на себе мають взяти люди – це 4 мільйони. В будинку умовному 100 квартир, тобто по 40 тисяч гривень на одну квартиру, і у вас черга велика вишиковується. Це міста їм допомагають їм ці гроші проплатити, скажіть, будь ласка, чи люди

самі?

ГОЛОВАТЮК-УНГУРЯНУ Ю.В. Дивіться, кожне місто визначається самостійно з своєю політикою і як вони затверджують цю програму. Дозвольте завершу.

Якщо ми беремо умови грантової політики, беремо для простоти порівняння, цифри. 10 мільйонів гривень проект – це пакет "Б". В рамках цього пакету "Б" по грантових умовах наших, які ми пропонуємо для перших 500, – це 70 відсотків компенсації надає Фонд енергоефективності. Це перші 500 ОСББ. В подальшому по пакету "Б", починаючи з 501 заявки, дійсно, буде компенсація 50 відсотків.

У нас є умова на рівні грантової політики, затвердженої Координаційною радою донорів, що мінімальний внесок ОСББ повинен становити 20 відсотків, це коли ми говоримо про тіло кредиту. Це означає, що решту коштів так званого тіла кредиту вони можуть отримати у вигляді безповоротної допомоги з будь-яких джерел, в тому числі і з органу місцевого самоврядування.

Тобто, якщо ми говоримо про грантову політику для перших 500 в рамках 70 відсотків і 20 обов'язкових від ОСББ, то є 10 відсотків можливість компенсувати муніципалітету – це мільйон гривень. Якщо ж, починаючи з 501 заявки, ви розумієте, що грант фонду (якщо не буде змін до грантової політики) буде становити 50 відсотків. Це означає, що місто може дати і до 30 відсотків компенсації або відшкодування такому ОСББ.

Насправді міста самостійно визначаються, що вони компенсують, в якому розмірі компенсують. Є міста, які компенсують так зване тіло кредиту; є міста, які компенсують відсотки по кредиту. І, зокрема, ми знаємо, що деякі міста, от, наприклад, по "теплих" кредитах, відмовились від останнього варіанту, тому що це дуже затратно. І в основному вони розглядають варіант компенсувати на перший рік, перших два роки, компенсацію таких відсотків.

Знову ж таки, є міста, які встановлюють граничні межі в рамках своєї так званої грантової політики. Тобто є міста, які говорять: ми даємо стільки-то відсотків компенсації, але не більше 1 мільйона гривень на будинок, - тобто кожне місто вже індивідуально визначається. До речі, є декілька міст в Україні, які дозволяють ОСББ самостійно визначатися із формою надання допомоги: чи це компенсація відсотків по кредиту, чи це компенсація тіла кредиту. Тобто програма дозволяє...

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Скажіть, будь ласка, реально от при, умовно, 8 мільйонів гривень якийсь умовний середній проект комплексної модернізації скільки процентів заплатити на людину від суми, від суми проекту, скільки людина-співвласник, скільки він заплатить?

ГОЛОВАТЮК-УНГУРЯНУ Ю.В. Знову ж таки, це залежить від місцевої програми.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. В середньому, ви ж розумієте.

ГОЛОВАТЮК-УНГУРЯНУ Ю.В. Дивіться, мінімально - це 20 відсотків вартості, це якщо не рахувати відсотків по кредиту, які вони повинні сплачувати.

Якщо дозволите, я би хотіла пройти по презентації, у мене там є важлива інформація, а потім ми могли би продовжити цю дискусію.

Отже, щодо міст. Ми дуже розраховуємо, що по завершенню виборчої кампанії на місцях кількість таких місцевих програм збільшиться і ми зможемо отримати більшу кількість проектів. Ви знаєте, що у нас є "пілот", так звана програма "Перші ластівки", яка розпочалась в грудні 2018 року. Це на той момент був створений фонд, однак у фонду не було права розпоряджатися цими коштами, і це був такий "пілот" тестовий. В рамках цього "пілоту" вже є 6 будинків, які отримали компенсацію, і ще 4 ОСББ, які

завершують проекти, вони знаходяться на тій чи іншій стадії реалізації. А є деякі ОСББ, які, до речі, перейшли з пілотної програми в повноцінну програму "Енергодім". Найцікавішим прикладом із цих ОСББ є будинок в місті Новояворівську - ОСББ "Липи 2", - тому що це ОСББ є наглядним прикладом того, чому держава, міста повинні докладати зусиль спільно для того, щоб дійсно модернізувати ці будинки і зробити перші приклади комплексної модернізації.

По сусідству з "Липи 2" є будинок ОСББ "Липи 4", і вони в цьому році беруть участь в програмі "Енергодім". Мало того, що не лише беруть, а уже і знаходяться на завершальній стадії реалізації проекту. Тобто це такий наглядний приклад, що ОСББ планують, або поява такого будинку в місті, вона дійсно стимулює громадян по сусідству впроваджувати такі заходи.

До речі, серед пілотних проектів є ще ОСББ в місті Луцьку, яке пішло по пакету "А" і бере участь в програмі "Енергодім" по пакету "Б" в повноцінній програмі фонду.

Якщо ми говоримо взагалі про Фонд енергоефективності, то, звичайно, що потрібно почати з того, що Фонд енергоефективності ми запустили з урахуванням вимог законодавства...

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Я не хочу вас ображати. Я знаю, що ви про фонд можете розказувати дуже довго. Ми обов'язково вас запросимо, бо все рівно все ж таки тут головне питання буде. Чому...

ГОЛОВАТЮК-УНГУРЯНУ Ю.В. Пане Олексію, якщо дозволите, я би хотіла завершити презентацію. Далі у мене важлива інформація до народних депутатів. Дозвольте, будь ласка, завершити.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Скільки вам часу треба?

ГОЛОВАТЮК-УНГУРЯНУ Ю.В. Попередньому спікеру ви дали

набагато більше часу, тому я прошу ще 2 хвилини часу.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Хорошо. Давайте.

ГОЛОВАТЮК-УНГУРЯНУ Ю.В. Отже, Фонд енергоефективності запроваджується, або ввівся і запустився, на виконання Закону "Про Фонд енергоефективності", фінансових угод, які були укладені урядом України. Але фонд постійно і наша команда з партнерами постійно покращуємо, удосконалюємо процеси, і, зокрема, як говорив Василь Миронович, найважливішими такими новаціями вважаємо взагалі впровадження інституту проектного менеджера. Ми розраховуємо, що такі проектні менеджери будуть допомагати ОСББ реалізовувати проекти.

Крім того, було в цьому році, крім якихось спрощень процедури, запроваджено дві ініціативи щодо покрокової верифікації для пакету "Б" і можливості отримання гранту до повного розрахунку з підрядниками. Ці ініціативи сприяють тому, що ОСББ може легше реалізувати проект, тому що вони дають менше фінансове навантаження.

У наступному році, або, вірніше сказати, що те, над чим ми працюємо зараз і будемо продовжувати сфокусувати свою увагу у наступному році, це покращення грантових умов і процедур фонду, діджиталізація, запуск ІТ-платформи. Зараз ми на стадії завершення бізнес-архітектури, і будемо проводити тендер. Сподіваємося, або в кінці I кварталу або в II кварталі така платформа дозволить ОСББ подавати заявки онлайн.

Ну і, звісно, робота з регіонами - це наш фокус. Ми дуже розраховуємо, що наступного року буде повністю покрита вся Україна.

Все-таки, оскільки ми говоримо з вами сьогодні про бар'єри, я б хотіла озвучити ці бар'єри.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Пані Юлія, я вас дуже перепрошую. Дивіться, я розумію, що вам хочеться про фонд розказати, але нам треба дійти до кінця

сьогодні програми. Ми зрозуміли, ті, хто хочуть поцікавитися, вони самі безпосередньо можуть поспілкуватися з вами. Добре?

ГОЛОВАТЮК-УНГУРЯН Ю.В. Пане Олексію, дозвольте, будь ласка, тут я до депутатів хочу звернутися з приводу бар'єрів та законодавчих ініціатив.

В грудні минулого року ми подали до Мінрегіону, маю на увазі Фонд енергоефективності, пропозиції щодо змін до Закону "Про Фонд енергоефективності" і Закон "Про енергетичну ефективність будівель". На сьогодні ми продовжуємо роботу з Мінрегіоном, дуже сподіваємося, що такий законопроект найближчим часом буде поданий до парламенту, тому що він є критично важливим. В Законі "Про Фонд енергоефективності", зокрема, є зміни, які вносяться у статтю 13 і 17 Закону "Про Фонд енергоефективності", які дозволяють суттєво спростити процедури фонду. Насправді закон є досить зарегульованим і не дозволяє нам у тих випадках, коли б ми могли спростити ці процедури, їх спростити в достатній мірі, щоб ми могли, наприклад, реалізовувати не енергоефективні заходи, або ж, наприклад, розбивати на більші частини.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Я вибачаюся, я вимушений вас трішки перервати, нехай міністерство розробляє цей законопроект і через уряд подає його. Якщо не може, хай реєструє через депутатів. Ну, ще раз, я розумію, про що ви хочете. Ми чекаємо на цей законопроект.

ГОЛОВАТЮК-УНГУРЯНУ Ю.В. Дозвольте? Я просто завершу буквально про Закон "Про енергетичну ефективність будівель".

В цьому законі також є певні суттєві бар'єри. Ми дуже розраховуємо, що з'явиться окремий такий термін або вид будівельних робіт, як термомодернізація, буде окремий порядок щодо термомодернізації, який спростить процедури. Тому що, коли ми говоримо про процедури, давайте не

забувати, це не лише процедури фонду, а взагалі ті бар'єри, які є на будівельному секторі. І на сьогоднішній день ми вже напрацювали перелік змін до законодавства щодо роботи з теплопостачальними підприємствами, тому що створюються з їхнього боку також штучні перешкоди для ОСББ. Наприклад, вони вимагають технічні умови там, де цього не потрібно вимагати відповідно до закону...

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Ні, Юля, я вимушений вас перебивати. Дякую.

ГОЛОВАТЮК-УНГУРЯНУ Ю.В. Ми дуже розраховуємо, що зміни будуть підтримані парламентом і дуже розраховуємо на підтримку обох комітетів.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Дякуємо. Чудово. Чудово, дякуємо.

Я пропоную колегам обов'язково окремим рядком для себе виділити: розібратися з ефективністю роботи Фонду енергоефективності. Отут, безумовно, треба з цифрами попрацювати і подивитися, наскільки все воно працює. Дякую.

Тепер наступний у нас - це Бороданкова Ольга, керівник сектору Представництва Євросоюзу в Україні. Є пані Ольга у нас?

Будь ласка.

БОРОДАНКОВА О. Коллеги, мене слышно, видно?

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Слышно и видно.

БОРОДАНКОВА О. Отлично!

Шановні народні депутати, шановна пані міністр Буславець і шановний пан заміністра Лозинський, колеги! Дуже рада вас вітати від імені Представництва ЄС. У нас ще нема перекладача, і продовжу

російською.

Благодарю за организацию сегодняшних комитетских слушаний по поводу энергоэффективности. Это очень своевременное мероприятие.

Действительно, неделю назад в Брюсселе было подписано соглашение между Европейским Союзом о "зеленом" курсе. Зеленый курс (EU Green Deal) – это новая стратегия роста Европейского Союза, которая касается многих сфер нашей жизни, окружающей среды, энергетики, транспорта, мобильности, роста экономики, а также насущных вопросов здоровья граждан. Это новая инициатива, а также новое соглашение, но тема, которую "зеленый" курс охватывает, совсем не новая. И вопрос энергоэффективности, который является теперь частью "зеленого" курса, стоит на повестке дня сотрудничества между ЕС и Украиной уже много лет.

Как уже сегодня было упомянуто, энергоэффективность – это не только комфорт, экономия энергии, сокращение платежей. Это вопрос создания новых предприятий, рабочих мест. Это новый рынок для новых профессий, таких как энергоаудит или проектный менеджер.

Кроме того, энергоэффективность поможет Украине выйти из кризиса, мы в этом четко уверены, на примерах европейских стран. Например, развитие энергоэффективности в Польше в 2008-2009 году позволило экономике удержаться на плаву во время кризиса.

Был и новый пример из моей родной страны, из Эстонии. Эстонское правительство этим летом выделило около 100 миллионов дополнительных денег, 100 миллионов евро, для модернизации жилья в качестве меры борьбы с последствиями кризиса, связанного с коронавирусом.

Вернемся в Украину. Сначала ЕС очень активно поддерживало энергоэффективность в бюджетных зданиях, и мы продолжаем это делать. На прошлой неделе также было подписано соглашение между Европейским инвестиционным банком, и Украина для бюджетных зданий в размере от 330 миллионов евро. И здесь мы возлагаем очень большие надежды на активное участие муниципалитетов, о котором сегодня тоже говорили.

Некоторое время назад мы перешли к более сложному сегменту – это жилищные здания. И жилищный сектор является потребителем около 40 процентов всей энергии в стране. Половина используемой энергии в жилищном секторе вылетает в трубу, точно также как и деньги потребителей. Именно поэтому, основываясь на богатом опыте стран Европейского Союза, Европейская комиссия и Германия выступили инициатором создания Фонда энергоэффективности, который должен помочь гражданам произвести термомодернизацию своего жилья. И Европейский Союз выделил более 100 миллионов евро на гранаты, а также на техническую поддержку фонду, и в продолжение реформ в сфере энергетики.

Создание фонда заняло время, потому что создание законодательства и корпоративной структуры - довольно сложный процесс, как мы это увидели. Фонд функционирует уже год и показывает первые результаты. И, действительно, сумма проекта по 1,3 миллиарда гривен очень внушительная. Мы надеемся, что темп заявок будет только нарастать в ближайшее время.

И отвечая на вопрос господина Кучеренко, почему фонд поддерживает только ОСББ. Поддержка именно ОСББ – это часть большой реформы, в том числе и создание нового активного собственника. Во многих странах Европы ОСББ, или кондоминиумы так называемые, являются обязательной формой управления в жилищном секторе.

Вы упомянули нарастающую поддержку в сфере энергоэффективности жилищного сектора в Европе, в комитете Президент Еврокомиссии, которого я вчера упомянула, так вот, в ЕС выделять гранты жильцам, которые не являются собственниками жилья, будь они бедные или богатые, просто невысказано. И мы строго руководствуемся этим принципом.

Для того, чтобы ускорить создание ОСББ в Украине, нужно подумать, какие изменения нужно внести в законодательство. Потому что мы, действительно, не можем ожидать только от ОСББ, что они будут активно объединяться, им нужно помочь. И мои рекомендации: сделать форму ОСББ обязательной, естественно, с переходным периодом в несколько лет.

Что касается ЖБК, это довольно устаревшая форма правления, существующая еще с советских времен. И для ЖБК не составляет особых сложностей перерегистрироваться в более новую совершенную форму правления - ОСББ. И Программа развития ООН HOUSES, которая финансируется Европейским Союзом, помогает создавать ОСББ и также регистрировать ЖБК в ОСББ. За два года программа создала около 2 тысяч новых ОСББ, будь то в бедных или богатых домах.

Что касается социальной справедливости, грантов 70 процентов вы не найдете нигде в странах Евросоюза, поэтому фонд уже учитывает разные социальные прослойки населения в Украине.

Теперь что нужно сделать для ускорения работы фонда. Мы все очень этого ждем и надеемся на более высокий темп заявок. Для того, чтобы у бенефициаров фонда была уверенность в том, что государство их поддерживает в вопросах термомодернизации, необходимо, чтобы фонд получал регулярно отчисления из госбюджета. По соглашению ЕС и Украины фонд до 21-го года должен был получить 6,5 миллиардов гривен, на данный момент он получил только 2,7. И следующий год будет решающим, поэтому выделить 1,6 миллиарда, как записано в нашем соглашении, просто критично. Правительство не записало в бюджете 21-го года финансирование фонда. Поэтому мы призываем Верховную Раду внести должные коррективы во время бюджетного процесса.

Еще один важный момент. Сегодня уже говорили о "теплых кредитах". Эта государственная программа была частично профинансирована Европейским Союзом в размере 40 миллионов евро, которые были выделены из бюджетной поддержки Европейского Союза. Программа, действительно, оправдала себя в первые годы своего существования. И, самое главное, она дала понять гражданам, что государство поддерживает энергоэффективность в жилищном секторе. И теперь, когда фонд заработал, когда разработал комплексный подход: есть обязательный энергоаудит, система мониторинга, верификация проектов для ОСББ, - сектор ОСББ должен перейти в фонд. Вы

скажете, что для ОСББ проще было бы пойти в "теплые кредиты". И это правда. Но государство, формируя программу поддержки, должно знать, на что именно идут гранты, иметь полную подотчетность и показывать точные результаты для оценки использования бюджетных и донорских средств. И механизмы Фонда энергоэффективности позволяют это качественно делать.

Возвращаясь к вопросу сложности программы фонда по сравнению с "теплыми кредитами". Это очень важный и насущный вопрос, не буду скрывать. Мы работаем над тем, чтобы Программу "Энергодом" упростить. Но не все в руках доноров и в руках Фонда энергоэффективности, как упомянула пани Юлия. Необходимы изменения в законодательство, которые помогут наладить работу фонда. И мы призываем и Минрегион, и лично заместителя министра Лозинського как можно быстрее подготовить законодательные акты, которые находятся в работе уже некоторое время. А, если это будет невозможно сделать, тогда обратиться напрямую к депутатам.

И еще один вопрос законодательства. Если доноры активно поддерживают законодательство в области энергетики в Украине, как вы знаете, законы ЖКХ и коммерческом учете неразрывно связаны с европейским законодательством, которое Украина обязуется перенять в рамках Соглашения об ассоциации, и мы просим учитывать этот факт и согласовывать изменения с Европейской комиссией в соответствии с27 Соглашения об ассоциации. Здесь я имею ввиду спорный законопроект закона 2458, который меняет положение в отношении расчетов. И мы предложили провести общую встречу в ближайшее время. Поэтому ждем с нетерпением подтверждения.

Кроме того, мы готовы дальше ...

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Я вибачаюсь, там регламент.

БОРОДАНКОВА О. Я заканчиваю.

Кроме того, мы готовы дальше обсуждать озвученные вопросы. Это

создание ОСББ, участие ОТГ и муниципалитетов, упрощение работы фонда.

И в конце выступления хочу заверить всех участников, что Украина является важнейшим стратегическим партнером ЕС. Мы неоднократно это подчеркиваем, и мы поддерживаем все начинания и реформы, которые направлены на улучшение жизни украинских граждан, а также на поддержку экономического роста страны и выхода из кризиса. И энергоэффективность, и Фонд энергоэффективности как раз одна из таких инициатив.

Спасибо вам большое. Благодарю за внимание.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Дякую, пані Ольга.

Я думаю, дуже цікаве викладення досвіду Європейського Союзу стосовно проведення житлової політики. Вчоргове, на превеликий жаль, ми констатуємо, що в Україні має сформуватися якась своя житлова політика, яка буде враховувати, на жаль, помилки, які були зроблені в результаті приватизації. І хочу зазначити, що значна частина європейських громадян, вони і проживають або в орендному житлі, або в соціальному житлі. Якась частина, безумовно, має щастя бути власником, співвласником кондомініумів та інших форм. А у нас в результаті приватизації так сталося, що глибина сьогодні приватизації там 99 відсотків, і відповідно ми маємо, дійсно, теоретично і юридично армію власників, які... от що треба зробити, щоб вони стали ефективними власниками, оце і має стати, мабуть, національним пріоритетом сьогодні, враховуючи всі помилки і наш досвід. А, я думаю, тут фахівці і професіональні люди розуміють, про що я кажу.

Пан Ігнат'єв Станіслав Євгенович записався, "Інститут сталого розвитку". "Що очікують громадяни від державних програм". Якщо можливо, ми трошки вибилися, давайте коректно і стисло. Пане Станіславе, будь ласка, що ж очікують громадяни від державної програми енергоефективності?

ІГНАТЬЄВ С.Є. *(Не чути)*

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Не чуємо. Мікрофон включіть, будь ласка. Поки включаєте, пані Ольга Бабій, я бачу. Ви будете виступати у нас? Член НКРЕКП.

БАБІЙ О.А. Пане Олексій, доброго дня. Дякую. Я слухала всі...

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Так чи ні? Ви мені есемесніть, щоб...

Пан Ігнат'єв, будь ласка.

БАБІЙ О.А. Так, я буду виступати.

ІГНАТ'ЄВ С.Є. Я можу пані Ользі уступити, а потім коротенько сам виступити.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Галантна людина. З повагою до НКРЕКП, будь ласка, пані Ольга.

БАБІЙ О.А. Доброго дня! Дякую за запрошення. Дуже багато корисної інформації отримала сьогодні. Я би хотіла додати декілька речей, які пов'язані з енергоефективністю, але, як мені здається, я їх сьогодні не почула.

Перша важлива річ – це комерційний облік багатоквартирних будників. У нас вступив в силу закон із 1 серпня 2020 року. Оператори зовнішніх систем, які не забезпечили обладнання загальнобудинковими лічильниками, в тому числі тепла, будуть нести відповідні санкції. Але ці оператори заявляють про те, що.... особливо це оператори, які не регулюються зараз в системі тарифоутворення національною комісією, що в них немає коштів. За останньою оцінкою, ця сума складає близько 2 мільярдів гривень.

І раніше Міністерство регіонального розвитку ініціювало подібну

ініціативу, і ми її підтримували, тому що ми вважаємо як регулятор, що самим першим, нульовим балансом енергоефективного заощадливого використання теплоносія та в всіх ресурсів є комерційний облік. Тому ми хотіли наголосити на це і звернути на це особливу увагу, щоб на даний момент всі програми, і, можливо, був профінансований за рахунок інших джерел в наступному вже році за підтримки, при співпраці державного бюджету та місцевих бюджетів.

Другий важливий момент. Ми готові зараз доєднуватися до всіх ініціатив, озвучених міністеркою пані Богуславець. І ЕСКО-контракти, готові синхронно вносити зміни до нашої нормативки, для тих, скажімо так, суб'єктів регулювання, яких регулюємо ми, для того щоб будь-які енергоефективні заходи найближчим часом почали працювати. І розуміємо, що наразі Фонд енергоефективності фінансує тільки проекти ОСББ, але треба все-таки розглядати питання розширення, більш широкого розширення поля фінансування, тому що зараз ми те, що бачимо: стан зношеності мереж, тих самих мереж електропостачання, відсутність, скажімо так, урегульованості питання щодо належного їх обслуговування – це є... виникає в подальшу проблему, і це має бути комплексна політика.

Ми готові долучатися до всіх цих питань, і абсолютно відкриті до спілкування, і готові швидко реагувати щодо приведення наших нормативних документів у відповідність до тих законодавчих ініціатив, які зараз будуть розглядатися в парламенті.

Дякую.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Дякую, пані Ольга, за лаконічність.

По лічильниках повністю підтримую. Єдине, щось мені здається, що може, більш жорстку позицію до ліцензіатів, які порушують, на жаль, норми Закону про облік, починаючи, до речі, з міста-героя Києва. Ви бачите, навіть в місті Києві сьогодні, якщо я не помиляюся, там рівень85 відсотків. Я вже не кажу про інші міста.

Пане Ігнат'єв, будь ласка.

ІГНАТ'ЄВ С.Є. Доброго дня! Я буду намагатися максимально коротенько презентувати результати наших досліджень по очікуваннях громад від державних програм з енергоефективності та зменшення використання енергоресурсів. Дуже швидко наведу декілька цифр, щоб не зупинятися на цьому дослідженні і презентації.

Ми опитали представників органів місцевого самоврядування 118 територіальних громад (з них 55 – міських, 63 – сільських, селищних), а також 82 керівника ОСББ. Тому це дослідження можна вважати репрезентативним.

Отже, цікаві висновки. Явище енергетичної бідності активно розповсюджується на території громад. Про це зазначає 63 відсотки респондентів. І вони вважають свої громади вже поражені явищем енергетичної бідності.

Більше 52 відсотків громад (переважно вони міські та сільські) витрачають більше 50 відсотків прибуткової частини бюджету на енергоносії. 24 керівники органів місцевого самоврядування вважають, що частина населення знаходяться у межах енергетичного голоду, а 76 з них мешкають якраз у великих містах. Цікаво, що, підкресливши тезу Олексія Юрійовича, що відсотки з цього вразливого населення не входять до жодного ОСББ.

Другий цікавий висновок, що керівники громад та ОСББ зазначають важливість роз'єднання програм підтримки енергомодернізації багатоквартирних будинків і об'єктів соціальної сфери, оскільки 64 відсотки респондентів аргументують це різним рівнем компетентності фахівців органів місцевого самоврядування та керівників ОСББ. Тобто просто важко готувати, особливо в ОСББ, грантові заявки. 75 відсотків опитаних вважають таку конкуренцію нерівною і нерівноправною.

Цікавий висновок щодо самого джерела фінансування муніципальних

проектів енергомодернізації будівель. 86 відсотків респондентів вважають, що це повинні бути гранти. 76 відсотків респондентів не отримують підтримки з державного бюджету на енергомодернізацію громад, про що тут уже казали. 21 відсоток отримують цю допомогу в рамках міжбюджетних субвенцій. 4 отримують фінансування з Державного фонду регіонального розвитку. І лише одне ОСББ випадково потрапило в історію успіху, з "перших ластівок", про які говорила пані Юлія, це по відношенню щодо важкості отримання фінансування, від фонду і щодо важкості підготовки заявок.

Щоб не зупинятися на цих відсотках і цифрах, я думаю, що всім учасникам ми розішлемо презентацію щодо опитування представників органів місцевого самоврядування громад і ОСББ.

Дякую.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Дякую, пане Станіславе. Я думаю, ви передасте нам ці матеріали дослідження, дуже цікаві. І на них, дійсно, треба спиратися.

Зараз я хотів би пана Черкашина Ігоря Юрійовича. І далі пан Павлюк. І далі хто... Я бачив пана Сігала шановного, і пан Пастухов, і Рябчин. Будь ласка, давайте фахово і спокійно. Пане Ігорю.

ЧЕРКАШИН І.Ю. Доброго дня всем! Я хотел бы продолжить тему энергетической бедности. Энергетическая бедность – это форма бедности, связанная с рядом неблагоприятных последствий для здоровья и благополучия людей, с развитием респираторных, сердечных заболеваний, а также психическим здоровьем, усугубляемый за низких температур и стресса, связанный с непомерно высокими счетами за энергию.

Фактически энергетическая бедность косвенно влияет на многие области, включая здоровье, окружающую среду и производительность труда. Решение проблемы энергетической бедности может принести множество преимуществ, включая сокращение расходов правительства на

здравоохранение, сокращение загрязнения воздуха, повышение комфорта и благополучия, улучшение бюджетов домашних хозяйств и повышение экономической активности населения. Европейский подход при этом: улучшение энергоэффективности как инструмент борьбы с энергетической бедностью потребителей.

К сожалению, у нас через неадекватную тарифную политику в начале рыночных преобразований энергетическая бедность большинства потребителей используется как стимул заставить их заняться улучшением энергоэффективности. В Европе более 50 миллионов домашних хозяйств пытаются достичь адекватного тепла, своевременно оплачивать свои счета за коммунальные услуги и жить в домах без плесени и лишней влажности. Об этом сказано во многих документах, созданных в нескольких институтах в Европейском Союзе, особенно отмечено в пакете Европейской комиссии "Чистая энергия для всех европейцев" и в Директиве 944/2019 года, о которой в Украине предпочитают не вспоминать.

Число получающих субсидий в Украине – один из самых наглядных индикаторов наличия и количества домохозяйств, находящихся за чертой энергетической бедности. Но, кроме одинокого заявления Президента Зеленского в начале своей каденции о наличии проблем энергетической бедности в Украине, дальнейших шагов от отраслевых министерств и ведомств не последовало, в том числе и в проектах Закона про энергоэффективность, в Законе "Про енергоефективність будівель".

Иногда звучит тезис, что это незначительная проблема. Но европейская Директива 944 четко дает руководство по определению значительного числа домохозяйств в энергетической бедности в том контексте, что любая доля домохозяйств, находящаяся в энергетической бедности, может считаться значительной. Поэтому нежелание видеть, артикулировать и принимать шаги по решению проблемы вызывает, как минимум, удивление, особенно на фоне постоянных всевозможных форумов по другим продвинутым "зеленым" европейским новациям.

Государства-члены ЕС принимают надлежащие меры по защите потребителей. Термин "уязвимые потребители" может включать уровни дохода, долю затрат на энергию в доходе, энергоэффективность домов, критическая зависимость от энергетического оборудования по состоянию здоровья, возрасту и другим критериям. Низкие доходы, высокие энергетические затраты и низкая энергоэффективность жилья - все это важнейшие факторы по определению критериев измерения энергетической бедности.

Надо отметить, что в Украине существует и такой уникальный вид энергетической бедности, как тотальные недотопы, отсутствие воздухообмена и надлежащего уровня освещения в общественных зданиях, что в первую очередь бьет по здоровью детей в детских садах и школах.

Пока активисты проводят форумы, борясь за излишний градус в атмосфере земли, дети к четвертому уроку получают дозу углекислого газа в районе 5 тысяч ppm и выше при норме до 1 тысячи ppm. Но при этом средства на надлежащую вентиляцию не выделяются, а проекты энергомодернизации утверждаются к финансированию из бюджетов как фондов, так и бюджетов различных уровней.

Как видим, снижение энергоемкости экономики в целом и снижение уровня энергетической бедности домохозяйств является не отраслевыми, а общенациональными задачами.

Отсутствие государственной политики по улучшению энергоэффективности экономики страны и преодоление энергетической бедности во многом обусловлено неверным определением органа, несущего ответственность за формирование такой государственной политики.

На мой взгляд, и это подтверждено практикой в большинстве развитых стран Европы, это должно быть одним из приоритетов Министерства экономического развития. А на реализацию такой национальной политики должны быть сформулированы отраслевые планы реализации, которые выполняются отраслевыми министерствами во вверенных им сферах.

Сегодня мы видим, что отраслевые министерства хаотично пытаются отдельными инструментами изобразить деятельность по улучшению энергоэффективности. Это приводит к конфликтам между инструментами, например, между "теплыми" кредитами и Фондом энергоэффективности. А, что самое главное, не дает точной картины, а ради чего все это делается? Ради чего тратятся деньги бюджета и международных доноров? Кто видит конечную цель и какие индикаторы ее достижения?

На мой взгляд, необходимо срочно кардинально менять подходы защиты отраслевых интересов на формирование единой национальной политики по улучшению энергоэффективности, а значит, и поднятию конкурентоспособности экономики и системного сокращения уровня энергетической бедности населения во всех видах домохозяйств для максимально возможного роста благополучия.

В конце хочу напомнить, что седьмая глобальная цель ООН, которая ратифицирована и Украиной, гласит не только о чистой, но и о доступной энергии для всех.

Спасибо за внимание. Надеюсь, что мои предложения будут учтены в резолюции комитета. Спасибо.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Дякую, Ігор Юрійович. Я розумію, що ви акцентовано знову зупинилися на інституціональних проблемах і помилках. І тут важко з вами не згодитися.

Зараз даю слово пану Святославу Павлюку, Асоціація "Енергоефективні міста України". Будь ласка, пане Святославе.

ПАВЛЮК С.К. Дякую. Зараз я спробую включитися. Чи видно зараз презентацію?

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Ми бачимо презентацію. І вас чуємо добре.

ПАВЛЮК С.К. Добре. Дякую.

Я хотів коротенько представити вам дані по двох дослідженнях, котрі ми робили. Тобто ми як асоціація супроводжуємо в рамках "Угода мерів" 280 міст і в рамках це створення такого механізму кращого керування процесом сталого розвитку, сталого енергетичного розвитку міст, формування адміністративного ресурсу. І ми разом зараз з Фондом енергоефективності, у співпраці, формуємо фонд міст для підтримки, власне, спроможності ОСББ подавати заявки, оскільки у них є певний бар'єр, де у них немає грошей на початкову розробку аудиту і для того щоб подати, а потім фактично отримувати цей стартовий кредит і його супроводжувати до моменту отримання виплати фонду. Ми формуємо такий регулярний фонд як інструмент для підтримки.

Разом з тим, ми досить часто спілкуємося з містами. І я хотів з вами поділитися кількома результатами двох опитувань, котрі ми робили протягом останніх півроку. Вони виявилися нам цікавими. Я хотів би, щоб шановні народні депутати і представники міністерств це знали.

Ми провели дослідження фінансового стану підприємств, тобто ми оцінювали, наскільки тариф на тепло і тариф на водопостачання покриває собівартість цієї послуги. Фактично ми охоплювали за шість періодів по роках. І охоплювали різні міста, котрі встановлювало і НКРЕКП, котрі є ліцензіатами, котрі ліцензіатами не є. До цього дослідження також увійшли десять міст, котрі були ліцензіатами до 2018-2019 років і перестали ними бути, тобто вони вийшли з-під ліцензування. І короткі висновки, котрі ми маємо.

Покриття собівартості тарифом складало близько 20 відсотків періоду, 80 відсотків періодів тариф не покривав собівартість, і фактично міста цей тариф на тепло дотували. Міста, навіть там, де тариф покривав собівартість, все одно дотували КП з теплопостачання з огляду на те, що існуюча методика теплопостачання має певні межові верхні показники, зокрема по зарплаті працівників. І, скажімо, зарплата слюсаря в 8000 гривень, чи в 8800, означає, що він їде в Польщу працювати, чи в Португалію, і його тут немає.

Міста змушені дотувати цього зарплати працівникам комунальних підприємств, інакше вони просто не будуть давати послугу.

Для нас цікавим висновком виявилось те, що не виявлено зв'язку між тим, хто встановлює тариф: чи органи місцевого самоврядування, чи НКРЕКП. І навіть при тому, що 10 міст перейшли від НКРЕКП до самостійного встановлення, у них все рівно зберігалася заборгованість і все рівно не було покриття. Разом з тим, у 17 з 19 міст збитки все-таки зменшувалися, і це був позитивний такий тренд, котрий ми побачили.

З коротких висновків я хотів би наголосити на наступному. 80 відсотків підприємств теплокомуненерго працюють у збиток, тобто вони сидять виключно на дотаціях міст. Передача повноважень встановлення тарифу з НКРЕКП до органів місцевого самоврядування не привела тарифи до економічно обґрунтованих і вони все рівно знаходяться в зоні дотування.

Ми порахували середню дотацію міст у теплі і у воді. Вона приблизно виявилася така сама, це для нас було дивно. Тобто об'єм дотацій у воді і у теплі виявився такий самий, практично відрізнявся на декілька гривень. В рік ця дотація складала 135 гривень на одного мешканця, або це виходило, а в середньому домогосподарство має три особи, середня дотація складає 400 гривень на домогосподарство на рік.

В перерахунку на загальні цифри щороку міста дотують сферу теплокомуненерго на 4 мільярди гривень. По воді вийшла приблизно така сама цифра. Тобто я не очікував, чесно кажучи, що у нас водоканали отримують такі великі дотації. Фактично на воду і на тепло, на дотування підприємств, витрачається близько 8 мільярдів гривень в рік містами з міських бюджетів. І якщо підняти тарифи на 5-10 відсотків, вони в різних підприємствах в різному, збитковість у різних містах, то це істотно покращить фінансовий стан і забирає з міст потребу фактично дотувати ці комунальні підприємства. Якщо цей тариф на цих 5-10 відсотків підняти, то ми можемо вивільнити 8 мільярдів гривень фактично у містах на програми енергоефективності, на модернізацію внутрішніх мереж, котрих на

сьогоднішній день вони не мають.

Тепер коротке теж дослідження стану енергоменеджменту. Ми проаналізували 84 міста і громади загалом, близько 5 тисяч бюджетних установ, будівель і близько 7 мільйонів населення у цих громадах. Хотів би звернути увагу на наступні речі. Близько 88 відсотків міст мають розроблені плани дій сталого енергетичного розвитку і клімату, що загалом є дуже позитивною тенденцією. Це означає, що плани дій сталого енергетичного розвитку перетворюються у документи, котрі містять найкращу інформацію щодо енергетики, екології і дій міст у цій сфері. Вони фактично мали б враховуватись державою у формуванні національного внеску за Паризькою угодою, вони стають таким джерелом інформації, котра є певним чином прорахована і обґрунтована.

Натомість декілька таких нюансів, котрі потребують уваги: 67 відсотків міст прийняло нормативні документи, що регламентують роботу систем енергоменеджменту, 93 відсотки ведуть енергомоніторинг. Але декілька моментів, на котрі ми звернули увагу: майже половина опитуваних міст, а ми, в принципі, опитували міста, котрі є кращими, ніж середні, оскільки вони є, по-перше, членами Асоціації "Енергоефективні міста України", ми з ними довго працюємо; по-друге, вони є підписантами водомірів, вони не мають програм підтримки енергоефективності у житловому секторі. В кожному п'ятому місті програми не забезпечені фінансуванням, тобто, навіть коли програма є, вона не фінансується. Тобто формально вона є, але фактично її немає.

Лише одна п'ята частина міст із тих, куди гроші виділяють, взагалі моніторить результати економіки та досягнутого в процесі впровадження цих проектів. І лише половина міст мають виділену окрему особу або відділ, які займаються питанням виключно енергоменеджменту. Тобто вони можуть займатися ще двадцятьма різними завданнями, що означає, що очікувати якихось хороших результатів у цій сфері складно. 17 відсотків міст енергоменеджера не мають взагалі як явища.

Виявлені проблеми, про котрі я хотів би сказати, котрі потребують вирішення. У 92 відсотків міст, у них відсутня практика преміювання енергоменеджерів за здобутки. І це не дає можливість мотивувати людей економити. Очевидно, що енергозаощадження і енергоефективність - це не те саме, але навіть з заходами енергозаощадження можна досягати результатів, якщо, зрештою, не перегинати палку і не охолоджувати приміщення. Ми виявили, що якість роботи структурного енергоменеджменту порівняно невисока, виходячи з аналізу тих даних, котрі вони аналізують. Для нас було певним здивуванням, що практично 80 відсотків міст не планують встановлювати систему автоматичного збору і передачі інформації по споживанню. Практично їх мають 20-22 відсотки, і на цьому практично плани закінчуються.

Найважливіша річ, з котрою я хочу звернутися до депутатів, - це те, що третина міст заявила про те, що вони не можуть отримати від постачальників газу або електроенергії, не можуть отримати даних по своєму споживанню за секторами, тобто скільки споживає побутовий сектор, промисловий сектор, орендні будівлі, скільки споживає бюджет. По бюджету вони можуть самі зібрати, а у всіх решта - у них недоступні.

Місто не може формувати своїх базових кадастрів викидів, місто не може звітуватися за той же такий... формувати якихось ідей з "зеленими" інвестиціями, не може формувати програму розвитку, оскільки всі інвестиції зараз будуть прив'язані до скорочення викидів. Місто не розуміє, які в нього викиди є, скільки воно споживає. І ці речі мали би бути змінені.

Просив би народних депутатів при перегляді законів про ринок газу і про ринок електроенергії внести зобов'язання постачальників енергоресурсів на запит органу місцевого самоврядування такі дані постачати.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Дякую, пан Святослав.

ПАВЛЮК С.К. І останній слайд, зовсім останній. Те, що треба

вирішити фактично на цей момент. Це повне запровадження енергоменеджменту у всіх громадах. Воно частково адресовано у новому законопроекті про енергоефективність. Преміювати енергоменеджерів за досягнутий результат. Просив би пам'ятати народних депутатів про зобов'язання постачальникам енергії надавати узагальнені дані по споживанню за типом енергії. Ми будемо працювати над якістю міських програм ОСББ.

Також хочу наголосити на тому, що будинки без ОСББ на сьогоднішній день залишилися без інструменту масштабної енергоефективності, підтримки енергоефективності і, швидше за все, в значній частині з них ОСББ не буде створено ніколи. Тобто нам треба створити інструмент підтримки цієї діяльності в будинках ОСББ.

І остання фраза. Створити Фонд модернізації муніципальної інфраструктури, за яким держава могла би компенсувати частку кредиту, котрі міста візьмуть на модернізацію своїх мереж. Інакше воно у нас не злетить. Така діяльність може передбачати повернення частки, наприклад, ПДВ, сплаченого з проектів якихось робіт. Тобто, якщо ми будемо відшкодовувати до 5-6 відсотків...

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Ми почули, пане Святослав. Зрозуміла ідея, безумовно. Дякую.

Я головний висновок зробив. Давайте будемо об'єктивні, що ми останнім часом весь час говорили, що у нас люди неефективні, які є власниками в будинках. Але ми зараз правді в очі дивимося: у нас такі самі неефективні власники свого майна - муніципалітети в переважній більшості, якщо мова іде про тепломережі, про котли, про воду і про публічні, суспільні будинки. І до речі, і держава такий же самий неефективний власник. То, як мінімум, треба це визнати і не робити людей крайніми. Оці проблеми, я погоджуюся з вами, ми будемо проробляти, і вони мають право на існування.

Друзі, нам зараз достатньо, я пропоную, оперативно виходити на

фінішну пряму. У нас просить дуже пан Рябчин, поважна наша людина, член конкурсної комісії, яка нам обирає членів НКРЕКП, кандидатів в члени НКРЕКП.

Якщо, пане Олексію, ви тут з нами, то будь ласка, декілька буквально слів про енергоефективність енергозбереження. А друге: про останню новацію уряду стосовно передачі тарифної всієї, так би мовити, політики і рішень тарифних на місця, наскільки взагалі це сприймається. І пані Юлія Сабатюк декілька слів про Волинь, свою улюблену, вона нам розповість, як Волинь на перше місце в Україні вийшла завдяки її старанням саме у сфері енергозбереження, енергоефективності.

Будь ласка. Якщо хтось хоче ще, то будь ласка.

РЯБЧИН О.М. Дякую, Олексію Юрійовичу.

По-перше, дякую за надане слово і за організацію цих комітетських слухань. Дуже вчасно і дуже правильно, що вони організовані саме зараз, в той період, коли переглядається бюджет, і він буде проголосований за 7 днів. І я вважаю, що ті дві програми, які зараз існують по "теплих кредитах" і по Фонду енергоефективності, те, що зараз там є нуль, то те є відверто неправильно, воно має бути збільшено. І те, що зараз планується 200 мільйонів, наскільки я зрозумів, чи 150, на "теплі кредити" на індивідуальні будинки і до 500 мільйонів – на Фонд енергоефективності, я вважаю, що це недостатньо, і думаю, що депутати мають можливість збільшувати фінансування енергоефективності.

Щоб не повторюватися і казати, що інші колеги поважні все правильно казали, енергоефективність – це така міждисциплінарна річ: і житлово-комунальне господарство, і енергетика, і екологія, і економіка. Але ще зараз я хочу як радник віце-прем'єрки з євроінтеграції сказати, що є дуже важливий євроінтеграційний аспект енергоефективності.

У нас був саміт в Брюсселі, де дуже багато говорилося і Президентом, і для Президента, у тому числі, з вуст високопоставлених чиновників з

Брюсселя про Європейський зелений курс, де енергоефективність є одним із ключових напрямків. У нас в грудні буде Рада асоціацій, де вже буде Прем'єр про це звітувати і спілкуватися. І я впевнений, що багато депутатів поїде туди наших і буде слухати, як нас зараз, Україну, часто згадують у зв'язку з необхідністю збільшити наші антикорупційні зусилля.

Так от, я впевнений, про енергоефективність, про "зелений" курс, про зменшення викидів CO₂ також наші шановні народні депутати і урядовці будуть чути і слухати якомога більше, і тому це стане таким дуже.... У вас зараз є можливість сформулювати в бюджеті відповіді на ті запитання від наших європейських колег, які вам точно будуть з початку грудня просуватися. В Європейському зеленому курсі є більше ніж 40 ініціатив, які зараз формуються. Після того, як вони будуть прийняті Європейським парламентом, і він буде впроваджуватися, і дуже активно буде працювати ця дипломатія, енергетична, в тому числі і енергоефективна.

І пару слів хотів сказати про ті речі, які вже відбуваються, про сигнали, які ми вже отримуємо. Є в Європі також дуже популярна в урядах розробка програм відновлення економіки від коронавірусу – так звані Green recovery, тобто плани "зеленого" відновлення економіки, і де енергоефективність є ключовою. Як правильно Олексій Юрійович зазначив із самого початку, Урсула фон дер Ляєн, президентка Єврокомісії, зазначала, що вони будуть спрямовувати величезну кількість грошей саме на енергоефективність. Перекладаючи на таку просту мову, тобто це легалізовані державні витрати на стимулювання економіки, минаючи закони про державну допомогу чи якісь інші. Це такі індустріальні... industrial polis – промислова політика, в тому числі по створенню галузі, по збільшенню робочих місць. І тому ті гроші, які зараз будуть виділятися в Україні, це надважливо розробити ці програми.

Дякую вам.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Гроші – це добре, пане Олексію, покажете, де їх

брати, ми...

РЯБЧИН О.М. Дякую вам за проведення цього круглого столу.

РЯБЧИН О.М. Дякую.

Зараз – пані Сабатюк. І, я знаю, пан Прохоров з ОСББ хоче виступити, і потім уже будемо приймати рішення. Пані Юлія, будь ласка.

САБАТЮК Ю. Доброго дня. Колеги, дуже дякую за те, що під'єднали, Олексій Юрійович, вам дуже дякую, що надали слово. Насправді я вам просто донесу інформацію з полів. Хто не знає, а хто знає, то ще раз наголошу про те, що я - Юлія Сабатюк, яка займалася саме впровадженням програми "Теплих кредитів". Ми тоді об'їздили цілу країну і популяризували саме серед ОСББ для того, щоб розкачати цю програму по всій країні. І на досвіді наших луцьких ОСББ розписувалася якраз дорожня карта впровадження заходів з енергоефективності за програмою "Теплі кредити".

Але хочу вам авторитетно заявити, що на сьогоднішній день я бачу проблемні питання впровадження заходів з енергоефективності по "теплих кредитах". Які? На сьогоднішній день є на місцях підміна матеріалів, на відміну від тих, що подаються до Держенергоефективності. Відсутність проектів не дає можливості розуміння, чи насправді далі буде економія в даних будинках, і відсутність технічного нагляду.

Щоб ви зрозуміли, є у нас уже такі приклади в будинках, які провадять заходи з енергоефективності індивідуально, встановлюють індивідуальні теплові пункти. Але це обладнання, яке ними куплене, без проектів змонтоване, не приносить жодної користі. Наприклад, навіть є такий будинок, на сьогоднішній день по "теплих кредитах" впроваджують утеплення, хоча не зрозуміло, якими матеріалами. І я би хотіла, щоб навіть наше агентство Держенергоефективності звернули на це увагу, про те, що там йдуть відверті зловживання і підміна матеріалів (це Кравчука, 19б в місті

Луцьку).

Тому, на мій погляд і зважаючи на той досвід проваджених заходів з енергоефективності, я вважаю, що програма "Теплих кредитів" виконала свою місію, це точно. Вона розкачала ОСББ як свідомих громадян по впровадженню заходів з енергоефективності. Однак я не бачу, для чого державі фінансувати фактично ті проекти, які не приносять економію енергоресурсів. Як вихід бачу наявність пакету суперлегкого в Фонді енергоефективності, але розумію, що тут треба зміни до законодавства. То я би хотіла би на цьому наголосити і все-таки впровадити цей суперлегкий проект. Ну і на сьогоднішній день як для впровадження заходів з енергоефективності по "теплих кредитах" було настільки медійно підтримано, і тоді, звичайно, не було пандемії, до нас з'їжджалися із різних міст України, то на сьогоднішній день цієї підтримки медійної немає. То я би просила все-таки для того, щоб розкачати Фонд енергоефективності, точно так само, як в "теплих кредитах", хоча би підійти точно так само і реально показувати ці приклади на центральних медійних якихось телеканалах. Це моє бачення.

Що стосується відповіді, Олексію Юрійовичу, вам, які ви задавали Юлії Володимирівні, то я можу вам відповісти на це запитання. По економії коштів наша "ласточка", яка в Фонді енергоефективності отримала 2 мільйони і на сьогоднішній день уже має кредиту лише 150 тисяч, - це будинок 70-го року, двокімнатна квартира, 50 квадратів. Віддавши кошти в банкЮ зекономила за опальний період ще 3 тисячі гривень. Тобто є ефект. І ми розуміємо, що правильно впроваджені заходи точно принесуть економію.

Тому ось моє бачення таке: не треба фінансувати те, що може не приносити користі. А так як немає відповідальності за цим всім, то відповідно все-таки Фонд енергоефективності - це вже більша математика, дорожча математика, звичайно, але це точно ефективні заходи.

Дякую вам.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Дякую, пані Юлія. З задоволенням запрошую вас в гості, коли тут будете в Києві. І готовий мозговий штурм провести і стосовно того, як підсилювати дійсно роботу в напрямку ОСББ. Але відповіді на головне питання: що ми будемо робити з житловим фондом не ОСББ, якого буде багато, а ви вже це розумієте, - ми чомусь весь час обходимо. Я думаю, що тут і міністерству треба визначитись взагалі на політичному рівні. А не знаю, чи дамо ми всі відповіді в Житловому кодексі, чи ні, і взагалі, чи буде він, чи ні. Я маю свою історію роботи з проектами житлових кодексів, багато можу вам розповісти за останні 15 років історій.

Тепер пан Прохоров, УСПП. І пан Сігал готується. І будемо, мабуть, якщо ніхто не наполягатиме, будемо закруглятися. Я бачу, хорошо.

Пан Прохоров, будь ласка.

ПРОХОРОВ С.М. Доброго дня, шановні колеги. По-перше, Олексію Юрійовичу, я хочу подякувати вам, комітету за створення умов для проведення такого інтелектуального марафону в Україні, який висвітлив надзвичайно важливі проблеми і, сподіваюсь, підштовхне до пошуку ефективних рішень.

Я хочу наголосити буквально декілька реплік від промисловості, які мої колеги висловлюють завжди, і чому би прагнула бачити промисловість у ваших зусиллях.

Перше. Ми всі хотіли би змін технологічного укладу, в якому живе Україна. Тому що саме технологічний уклад і визначає, яка енергоємність у виробництві нашої продукції. А для того, щоб це відбувалось, треба змінювати від простого до складного енергоємність тих же заходів, які відбуваються по реновації в житлових фондів ОСББ, хоча би з цього взяти приклад. Ми хотіли би бачити стимули для промисловості, для виробництва новітніх технологій. Скажімо, теплові насоси, які могли би перетворювати тепло стічних вод в домах ОСББ в тепло для тих же самих будинків, системи рекуперації.

Далі більш складні рішення: створення генераційних котелень, в тому числі і на біомасі. І такі речі могли би стати серйозним стимулом і для розвитку промисловості, і отримувати вже нові, сучасні рішення для того, щоб Україна рухалась в сучасний технологічний уклад, а не намагалася технологіями ХІХ століття вирішувати енергетичні проблеми в ХХІ.

Я сподіваюсь, що я піднімаю питання, яке потребує окремих обговорень. І я сподіваюсь, що такі обговорення будуть можливі в майбутньому. Але хочу зазначити, що промисловість прагне створити свій вклад і свою сценарну ідею, як допомагати реновації українського житла і як допомагати українській житловій сфері. Але промисловість має почути сигнали на законодавчому рівні і на урядовому рівні, щоб ми могли вкладати гроші в створення нових технологій і вдосконалення існуючих технологій.

Завершуючи, я хочу наголосити на одному: що сьогодні ринок теплових насосів у світі по своїм обсягам перевищує ринок озброєнь світовий. Тому це надзвичайно важливі питання, які потребують підтримки на законодавчому і урядовому рівні для впровадження в життя задля покращення умов роботи і життя в Україні.

Дякую за увагу.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Дякую, пане Прохоров.

Зараз пан Сігал Олександр Ісакович. Будь ласка.

СИГАЛ О.І. Несколько коротких вещей, очень таким телеграфным текстом. Если будет интересно, потом расширим.

Первое – это то, что сегодня здание - это комплексный механизм, и нужно рассматривать и систему теплоснабжения, и сети, и котлы, и только после этого уже утепление.

Что сейчас происходит? Человек, который меняет котел, отключается от централизованного теплоснабжения, ставит у себя индивидуальный котел, источник в общем-то опасности и загрязнений, но он экономит уже в два

раза. Зачем ему сдавать деньги на утепление дома с возможными потом... или он получит в полтора раза где-то сокращение расходов, или нет, он ставит у себя котел - и уже имеет гарантированное снижение почти в два раза. Это не потому, что котел такой хороший или система такая хорошая, а потому что такие тарифы сегодня у нас, разница тарифов между индивидуальным и централизованным теплоснабжением. Поэтому рассматривать систему нужно комплексно.

Что происходит с новым жильем? На сегодняшний день строители, застройщики ставят котельную на крыше с самым дешевым возможным оборудованием, для того чтобы удешевить один квадратный метр. Как следствие, это оборудование выйдет из строя или станет неэффективным через год, два, три, когда люди уже купят это помещение. И после этого они столкнутся со всеми проблемами. Застройщик уже ничем не отвечает, он уже все продал и ушел. Необходимо законодательно обязать застройщика хотя бы на три года отвечать за то оборудование, которое он купил и продал людям.

Следующий вопрос: индивидуальные котлы. Индивидуальные котлы на сегодняшний день - источник повышенной опасности, такой же, как автомобиль. И мы просим, чтобы на законодательном уровне было обязательное страхование от третьих лиц, от ущерба третьих лиц, точно так же, как для автомобиля. Если человек в многоквартирном доме поставил индивидуальный котел, то он должен застраховать, купить страховку в пользу третьих лиц в случае взрыва и испорченного имущества соседей, не государство должно искать, куда переселить этих людей и эти люди должны ходить как погорельцы по инстанциям, а тот, кто поставил источник повышенной опасности, и должен в страховой компании это свое устройство повышенной опасности застраховать. И тогда он подумает, нужно ли ему платить страховку и выгодно ли это. Потому что на сегодняшний день, если я имею котельную и сжигаю тот же самый газ там, я плачу за выбросы оксида азота в атмосферу, плачу за выбросы СО в атмосферу, я плачу за выбросы парниковых газов в атмосферу на тот же метр кубический. Проживая в

квартире и сжигая тот же самый метр кубический газа, я ни за что это не плачу. То есть сегодня люди сжигающие один и тот же метр кубический на отопление, поставлены в совершенно разные финансовые условия. Естественно, это выгодно.

Следующий вопрос. На сегодняшний день новая застройка лишена нескольких видов энергоресурсов. В старые наши дома приходила система центрального теплоснабжения – энергоресурс, газ – энергоресурс, и электросети – энергоресурс. И если, не дай Бог, что-то с отоплением зимой, можно было включить нагреватель или еще что-то. На сегодняшний день новые дома сдаются с одним видом энергоресурса, туда подводятся только электрические сети, и на них висит и электроотопление, и приготовление пищи, и освещение, и так далее.

Поэтому коэффициент запаса прочности в таких зданиях существенно меньше. И кто разрешил, собственно говоря, вот эту систему безопасности, которая была много лет известна, разрушить, и без всякой ответственности, – это уже другой вопрос.

Нужно хотя бы два вида энергоресурса чтобы заходили в дома, я уже не говорю о трех.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Александр Исакович, я знаю, что вы правы. Я просто не могу удержаться и не сказать: как - кто? Либеральные диалоги, которые у нас пануют последние годы. Это все рынок оставил сам-на-сам потребителей с этими застройщиками. И, наоборот, сейчас дерегуляция полная идет, поэтому все еще впереди.

СИГАЛ О.І. С этой дерегуляцией далеко уехали.

Следующий вопрос. На сегодняшний день наши коллеги в Соединенных Штатах, которые отапливают такие... отопление, охлаждение таких зданий, например, как Empire State Building и так далее, они обеспечивают экономию 20 процентов энергоресурсов только за счет

концепции постоянной температуры стены. Они задались тем, что температура стенки должны быть величиной постоянной, и начинают отапливать раньше, чем похолодало, для того чтобы температура стены была константа.

Мы же что делаем? Вначале у нас идет охлаждение, эта стена охлаждается, потом мы получили сигнал о том, что холодно уже внутри, и мы начинаем эту стену греть обратно. Вот это занимает 20 процентов энергоресурсов. Неужели так сложно при современных методах автоматики, расчетных методах и так далее посчитать, когда нужно раньше начинать включать это отопление для того, чтобы температура была константа?

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Александр Исакович, я вас очень прошу, щоб ми зараз... Я розумію, що технічних... Тут принципове питання взагалі стоїть по-іншому дещо. Держава хоче впроваджувати якусь свою політику, стратегію чи ні?

СІГАЛ О.І. Чи ні....

КУЧЕРЕНКО О.Ю. От тут же так це ставиться.

СІГАЛ О.І. И последний такой тезис. Дело в том, что на сегодняшний день выбросы в атмосферу от энергетики и коммунального хозяйства, вот сейчас англичане показали, что источником являются выбросы мелкодисперсных частиц меньше чем 20... μm меньше 2,5, и оксидов азота в атмосферу. Масса британский статей на эту тему. Если кому будет интересно, обращайтесь. Так вот, речь идет о том, что сегодня мы имеем Харьковский турбинный завод... "Котлотурбопром" имеет возможность сегодня ставить оборудование с выбросами ниже, чем 100 миллиграмм на куб тех же оксидов азота, то есть это оборудование ниже, чем европейские нормы. И нам необходимо прекратить ямочные ремонты вот всей этой

системы, а строить дороги. Точно так же, как мы переходим от ямочных ремонтов к строительству дорог, нам необходимо перестать латать дыры и начинать делать что-то централизованно. Для этого кто-то должен взять управление этим процессом. И вот сегодня абсолютно правильно говорит Алексей Юрьевич, что нет той структуры, нет человека у руля, то есть не того, кто формирует стратегию, политику и берет на себя ответственность. Вот это необходимо сегодня.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Дякую, Олександр Ісакович.

І зараз пан Шкінь. Будь ласка.

ШКІНЬ О.М. Дякую, Олексій Юрійович.

Я буквально кілька слів, скажімо, по тих питаннях, які сьогодні піднімалися.

Ну, наша галузь, на жаль, теж досить енергоємна: біля 40 відсотків собівартості - це вартість електричної енергії. На жаль, незважаючи на форму ринку електричної енергії, з грудня місяця тільки минулому році по вересень цього року вартість її піднялася на 50 відсотків. На жаль, немає жодної проблеми реальної, яка б допомагала підприємствам в енергозбереженні. Скажімо так, ну три питання, які я хотів би підняти перед народних депутатів. Все-таки дати можливість встановити будинковий облік підприємствам, і для цього мають бути кошти. І, Олексій Юрійович, знаєте прекрасно, де їх взяти, тому що 2458 це питання вирішує, хоча б на публічні договори і встановлення лічильників за рахунок однієї із програм, це для підприємств було б вирішення якраз в енергозбереженні.

Друге питання - те, що не працюють енергосервісні договори. Це один з напрямків, яким би могли скористатися наші підприємства. Нами створена робоча група, в яку залучені і представники Держенергоефективності. Нам допомагає в цьому розібратися з нашими технічними питаннями компанія "Дреберіс" з Німеччини. Ми давно з ними працюємо, вони зараз якраз

зробити пілотний проект, прорахувати, зробити енергетичний аудит і довести до тендера. Але законодавство не дозволяє, на жаль, сьогодні реалізовувати такі контракти. Тому прохання все-таки віднести якраз до цього напрямку з розумінням і швидше цей законопроект прийняти.

І наступне питання: наше відношення до передачі ліцензування та тарифоутворення на місця. Асоціація і водоканали, більшість водоканалів вважає, що це не вирішить питання абсолютно, ситуація тільки буде погіршена, тому що напрацювання, які є в Національній комісії на сьогоднішній день, за два роки вони зрушились значно по різних причинах. На сьогодні немає питань по об'єктивному встановленню тарифів. Інша справа, що тарифи ми не можемо застосовувати де-юре, тому що, знову ж таки, діють старі договори і це питання таке, воно дуже складне для підприємства галузі, тим більше про те, що я сказав, електроенергія зростає, продовжує зростати, знову постановва національної комісії про збільшення тарифів на передачу електроенергії з 1 грудня. Чи буде воно, чи ні, але факт залишається фактом.

Тому це три питання з точки зору енергоефективності. Я б хотів, щоб ви підтримали, ви прекрасно це все знаєте, працювала робоча група. Це буде допомога для водоканалів. Дякую.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Дякую.

Друзі, з вашого дозволу, якщо немає більше бажаючих, я трішки підсумую, підсумую від слова "сумую".

Перше. Нехай мене стріляють, я зараз знаходжусь в гостях у братнього комітету, він називається "з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування". Але там я не бачу слово "житлового", розумієте, житлового господарства, житлової політики, так само, як і у нас в комітеті. У мене все ж таки складається враження, що ми в плані керованості і інституалізації державної політики дещо втратили, коли по суті комітет профільний рік тому хотіли, як краще, в

результаті, бачите, ми сьогодні якось спробували знову ж таки в будинку зійтися з двох боків: з боку нашого комітету і з боку комітету братського, - але відповіді на питання я все рівно не отримав.

Давайте, якщо вам якось незручно зараз, я чекаю на вас, бо я отримав від вас відповідні меседжі. Постає все ж таки головне питання, не головне, але дуже важливе і принципове. Дивіться, європейські наші партнери жорстко наполягають, що славетний Фонд енергоефективності має працювати виключно з ОСББ. Вони чомусь переконані, що саме ОСББ - це єдиний можливий механізм, який щось тут вирішить на Україні. От є статистика така, реальна, не скільки зареєстровано ОСББ, там дійсно 33 відсотки чи скільки, скільки їх реально існує і скільки сьогодні спроможні стати партнерами, позичальниками. Повірте мені, ця цифра там в 5 разів менша. Я не проти, мабуть, дійсно, вони, якщо дають, фінансують цей фонд зі своїх джерел, вони, мабуть, в праві вимагати, щоби тільки бенефіціаром було це ОСББ. Але в мене немає відповіді на питання головне: чим людина в будинку не з ОСББ гірша, ніж людина в будинку з ОСББ? Нічим. Ніякої формальної різниці я не бачу, навіть якщо взяти до уваги цей протокол і якусь реєстрацію якоїсь юридичної особи.

Друге. Я не дуже розумію, чому, дійсно, не можна кредитувати муніципалітети для того, щоб вони могли працювати через свої структури, свої керуючі компанії, якщо це правильна керуюча компанія, не могли проводити ці програми енергомодернізації, особливо якщо вони поєднані з капітальним ремонтом і особливо якщо все рівно передбачено, що муніципалітети дають гранти. Тобто, по суті справи, покривають левову частку цього фінансування, яке мали би робити мешканці.

Питання по "теплих кредитах", які сьогодні у нас сконцентровані під агенцію, і чому їх ми позбавляємо можливості працювати з ОСББ, все рівно воно лишається. І я знаю точно, і буду все робити для того, щоб не робити цю помилку. Мені здається, ну, не бачу я ніяких підстав, щоби позбавляти агенцію відповідно через цей механізм працювати з ОСББ.

Тому я хотів би запропонувати вам висловитися з цього приводу. Дати своє бачення, бо саме навколо цього і буде, ну, найближчим часом дискусія і дебати.

Тепер ще декілька моментів. Я хочу попросити вас дати нам свої пропозиції. Я не дуже зрозумів, коли два тижні тому прочитав заяву представників європейських структур, дуже високоповажних, які, наприклад, вважають, що наш законопроект 2458 взагалі руйнує ринок газу, ну, почитайте. Я дуже здивувався. І я, з вашого дозволу, хотів би попросити пана Геруса звернутися, поспілкуватися, запросити цих поважних чиновників. Бо я тоді не розумію, що ми робимо. Ми два роки, напрацьовуючи цей законопроект, виштовхуємо його в залу, а нам кажуть, що ми абсолютно неправильно робимо. Це для мене дуже, знаєте... ну, перестаю розуміти, що відбувається. Так само, як і не дуже розумію намагання зараз повністю виключити державу з тарифного процесу. І тоді це, про що пан Сігал говорить: а як ми тоді взагалі, жодних функцій не буде у державних органів стосовно проведення якоїсь політики у сфері теплопостачання, стосовно контролю за дотриманням законів в цій сфері і пріоритетів національних саме у сфері теплопостачання? Ми знов повернемося до головного питання: а чи не стане так, що ми за рік, за два ми забудемо взагалі про існування центрального опалення? І ви розумієте, що далі може виходити.

Тому, підсумовуючи, хотілось би від вас протягом тижня ваші пропозиції стосовно проекту рекомендацій наших слухань. Ми його доопрацюємо, він вам був розданий, він є на сайті комітету. І ми в робочому порядку готові з вами так само попрацювати, але дійсно оце питання, у нас тільки дискусія ця починається, повірте мені. Те, що цей рік 150 мільйонів, вона тільки починається, і, на превеликий жаль, я вчергове беруся констатувати, що не бачу я суцільного якогось державного бачення вирішення оцієї національної проблеми величезної, що ми будемо робити з модернізацією житлового фонду. Якщо європейці б'ють в набат, що їм віку, ста років не вистачить для цього, а у нас взагалі, вибачте, ще кін не валявся.

У мене таке враження, що просто цю проблему недооцінюють, 40 відсотків основних фондів країни в занедбаному стані, куди не приходять і інвестиції в належних обсягах і амортизуються з прискореною... в турборежимі, вибачте.

Тому я всіх закликаю цей наш будинок як об'єкт основний реформи, як об'єкт житлово-комунального господарства, як об'єкт і власність мільйонів наших українців зробити пріоритетним, спробувати.

Я не заздрю міністерству і пані Старцевій стосовно перспектив чергового варіанту кодексу житлового, бо я вже розумію приблизно, що, на превеликий жаль, і там швидкого результату не буде.

Тим не менше, на мажорній ноті. Я вам дуже вдячний, що до кінця дочекалися, що ми подискутували. І сподіваюсь, що певні моменти хоча б, і позиції, ми наблизили в результаті сьогоднішнього нашого спілкування.

Дякую вам усім. Я на зв'язку онлайн, Фейсбук, телефон і все готове. Будь ласка, чекаємо на вас і чекаємо на ваші пропозиції. Дякую.